

Київський національний торговельно-економічний
університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оцінка ефективності кредитної діяльності банку

Студента 2 курсу 3м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Усатюк Валентин
Ігорович

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Сидоренко Віктор
Анатольович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ АТ «ПРИВАТБАНК»	12
2.1. Аналіз динаміки та структури кредитів банку	12
2.2. Оцінка ефективності кредитної діяльності банку	18
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	22
3.1. Удосконалення методики оцінки ефективності оцінки кредитної діяльності банку.	22
3.2. Вектори підвищення ефективності кредитної діяльності банку	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з особливостей, що відрізняють банки від підприємств реального сектору економіки, є оперування залученими коштами з метою їх надання у тимчасове користування іншим суб'єктам господарювання під визначений процент. Наведені процеси пов'язані зі специфікою роботи банків як своєрідних механізмів з перерозподілу коштів, що визначає їх високу вразливість до ризику незбалансованої рентабельності, а отже, й необхідність управління ефективністю кредитної діяльності. Тому забезпечити ефективний процес здійснення кредитної діяльності можна лише за рахунок повного та комплексного аналізу кредитних операцій та використання необхідних фінансових ресурсів банку. Саме тому дослідження особливостей оцінки ефективності кредитної діяльності капіталу банку та її ролі у забезпеченні стабільного їх функціонування є важливим та актуальним.

На сучасному етапі розвитку економіки актуальною проблемою є зростання ефективності кредитної діяльності та забезпечення фінансової стійкості банків. Це вимагає своєчасної та надійної оцінки показників ефективності кредитних операцій банку, його здатності покривати можливі ризики, а також вимагає обґрунтування нових методів і механізмів щодо вдосконалення управління капіталом.

Дослідженню питань оцінки ефективності кредитної діяльності банку присвячено багато наукових праць. В Україні цю проблему вивчали Бикова О.В., Волкова В.Н., Гребенюк О.О., Доценко І. О., Жмурко Н.В., Милянник З.С., Карчева Г.Т., Кашеева В.Ю., Крючко Л.С., Юрків М.Т. та інші. Фундаментальними з цієї проблематики є праці П. С. Роуза та Дж. Ф. Сінкі. Теоретичні та практичні аспекти ефективності кредитної діяльності банку загалом досліджувались у працях багатьох науковців. Однак, незважаючи на суттєві наукові результати, отримані вченими, варто зауважити, що недостатньо вивченими залишаються питання розробки оптимальних методів оцінки результативності кредитних операцій банку.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад та обґрунтування практичних особливостей управління ліквідністю банку на сучасному етапі економічного та соціального розвитку.

Для досягнення вказаної мети у роботі поставлено такі завдання:

- розглянути методичні засади оцінки ефективності кредитної діяльності банку;
- провести аналіз динаміки та структури кредитів банку;
- здійснити оцінку ефективності кредитної діяльності банку;
- навести напрями удосконалення методики оцінки ефективності оцінки кредитної діяльності банку;
- обґрунтувати вектори підвищення ефективності кредитної діяльності банку.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є кредитна діяльність банку.

Предметом випускної кваліфікаційної роботи виступають відносини, що виникають в процесі формування ефективності кредитної діяльності банку АТ «Приватбанк».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань були використані різноманітні загальнонаукові і спеціальні методи дослідження. Робота ґрунтується на системному підході, що дало можливість розглянути сутність та особливості формування системи управління ліквідністю банку комплексно і всебічно. Методи аналізу та синтезу використовуються для визначення особливостей динаміки показників кредитної діяльності банку АТ «Приватбанк». Структурно-функціональний метод дав змогу дослідити показники формування ефективності кредитної діяльності банку.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань банківського менеджменту та управління ліквідністю, нормативно-правові акти,

зокрема інструкції НБУ, інформаційно-аналітичні і періодичні видання, матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні наукової проблеми формування теоретико-методологічних засад та науково-методичного інструментарію оцінки ефективності кредитної діяльності.

Практична цінність результатів дослідження. У магістерській роботі наведено пропозиції щодо підвищення якості та ефективності механізму оцінки ефективності кредитної діяльності.

Публікації. За результатами виконання випускної кваліфікаційної роботи опубліковано статтю: «Методичні засади оцінки ефективності кредитної діяльності банку» // Зб. наук. ст. студ. «Управління діяльністю фінансових установ: зміни стереотипів» — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 296 с. (С.101-106). Обсяг статті становить 0,6

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (55 найменувань) та 3 додатків. Повний обсяг роботи становить 43 сторінки. Робота містить 6 таблиць, 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Розкриваючи зміст ефективності кредитної діяльності банку доцільно, в першу чергу, звернути увагу на визначення самого досліджуваного поняття в економічній літературі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття ефективності кредитної діяльності банку

Джерело	Визначення
1	2
Бикова О.В.	Співвідношення між фінансовими результатами, що були отримані в ході здійснення кредитної діяльності банку, та залученими у процес кредитування фінансовими ресурсами
Волкова В.	Міра результативності проведення кредитних операцій, що виражається як співвідношення чистої процентної маржі та обсягу кредитного портфелю банку
Гребенюк О.О.	Співвідношення чистого фінансового результату від кредитування та обсягу кредитного портфелю банку
Жмурко Н.В., Милянник З.С.	Різниця між отриманими доходами від надання кредитів та витратами ресурсів, спрямованими на забезпечення процесу кредитування
Карчева Г. Т.	Співвідношення між чистим прибутком від здійснення кредитних операцій та процентними і комісійними витратами, які були понесені банком при залученні позикового капіталу
Кашеева В.Ю.	Рівень прибутковості здійснення кредитних операцій, скоригований на рівень ризику кредитного портфелю банку

*джерело: за даними [1-8]

На основі табл. 1 бачимо, що визначення ефективності кредитної діяльності банку в різних джерелах зводиться до розуміння певної міри результативності, віддачі кредитного портфелю або ж понесених на обслуговування кредитного процесу витрат. Однак, є автори, які розглядають

ефективність кредитної діяльності банку суто як відносну міру результативності формування та розподілу кредитного портфелю.

Карчева Г. Т. [7] під поняття ефективності кредитної діяльності банку розглядає співвідношення між чистим прибутком від здійснення кредитних операцій та процентними і комісійними витратами, які були понесені банком при залученні позикового капіталу. Такий підхід стосовно визначення результатів кредитних операцій можна вважати об'єктивним, проте не повним. Обсяги прибутків та витрат не завжди в повній мірі відображають реальну картину в управлінні кредитними операціями банку. Тому необхідним є врахування кредитної бази банку – обсягу його кредитного портфелю.

Попереднє визначення, нівелюючи його недоліки, доповнює тлумачення ефективності кредитної діяльності, сформульоване Гребенюк О.О. [3] - співвідношення чистого фінансового результату від кредитування та обсягу кредитного портфелю банку. Аналогічний підхід прослідковується і у підходах таких науковців як Кашеєва В.Ю. [8] та Волкова В. [2].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можемо сказати, що ефективність кредитної діяльності банку може бути визначено як здатність його кредитного портфелю генерувати достатні обсяги прибутку з мінімальними ризиками та врахуванням нормативу достатності регулятивного капіталу. Ефективність кредитної діяльності має наступні сутнісні характеристики:

- є відсноною мірою результату від проведення кредитних операцій;
- має враховувати ризики кредитування;
- досягнення ефективності кредитної діяльності не повинне спричиняти зниження фінансової стійкості банку (таке явище може відбутися за необгрунтованого нарощування обсягів кредитного портфелю) [10].

Варто також звернути увагу на такі важливі показники ефективності кредитної діяльності, як динаміка кількості клієнтів банку, яким було видано кредити, збільшення обсягів надання банківських кредитів, частка банку на

ринку банківських кредитів; ефект від надання банківського кредиту; коефіцієнт ефективності банківського кредитування.

Методику розрахунку наведених показників відображено у Додатку А.

Також при оцінці ефективності банківського кредитування варто враховувати ризики кредитного портфелю банку. З метою визначення ефективності управління кредитним портфелем банку з урахуванням ризику використовують наступну формулу:

$$K_c = \frac{d-r}{IR} \quad (1.1)$$

де K_c — коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем;

d — дохідність портфеля; r — ставка без ризику;

IR — показник ризику кредитного портфеля.

Розглянемо економічний зміст показника ефективності. Безризикова кредитна ставка r_0 показує рівень дохідності портфеля, сформованого наданням кредитів тільки першокласним позичальникам із рейтингом, наприклад, AAA за системою Standard&Poors. Зауважимо, що назва «ставка без ризику» є досить умовною й означає не цілковиту відсутність ризику, а лише його мінімальний (найнижчий із усіх можливих варіантів) рівень. Як правило, така ставка дорівнює базовій ставці, яка діє на даному кредитному ринку (LIBOR, prime rate, ставка рефінансування, ставка за цінними паперами уряду), хоча в окремих випадках може й відрізнятися від неї [5].

Коли кредит надано позичальнику, з яким пов'язується певний ризик, то кредитна ставка перевищує базову на величину кредитного спреду, котрий відображає рівень ризику клієнта. Величина кредитного спреду залежить від умов конкретного ринку та загальної економічної ситуації. Наприклад, на міжнародних ринках для позичальників з рейтингом BB кредитна ставка перевищує базову на 1,5—2 %, з рейтингом B — на 5 %, а для клієнтів з найнижчим рейтингом CCC кредитний спред може досягати 6—12 %.

Таким чином, надавши кредити позичальникам з рейтингом, нижчим за AAA, банк має змогу сформувати кредитний портфель з дохідністю r , яка буде

відрізнятися від безризикової ставки. Тоді коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем покаже величину додаткових доходів понад рівень дохідності безри-зикового кредитного портфеля, котру одержить банк в розрахунку на одиницю прийнятого кредитного ризику. Вище значення коефіцієнта означає ефективніше управління кредитним портфелем банку і розцінюється як більш привабливе.

Окрім коефіцієнтного аналізу для оцінки ефективності кредитної діяльності банку можуть використовуватися методи стохастичного та імітаційного моделювання. Аналіз науково-методичної літератури з питань стохастичних підходів до оцінки ефективності кредитної діяльності дозволяє стверджувати про розподіл всіх методик на дві великі групи: параметричні та непараметричні.

Параметричні методи базуються на економетричній оцінці (методи: стохастична межа «Stochastic Frontier Approach», метод без специфікації розподілу «Distribution Free Approach», метод широкої межі «Thick Frontier Approach») [3]. Дана група методів має наступні переваги:

- 1) дозволяє врахувати стохастичність, тобто не тільки дозволяють розрахувати рівень ефективності кредитного портфелю банку, але й провести його оцінку;
- 2) немає необхідності застосовувати додаткові методики для тестування гіпотез щодо значущості отриманих результатів;
- 3) параметричні методи дозволяють коригувати отримані результати на величину випадкової похибки.

Так, згідно зі дослідженням, проведеним П. Бауером у 90-ті роки минулого століття, було зроблено наступні висновки під час апробації обох груп економетричних методів. Середня ефективність параметричних моделей становила 83%, у той час як середня ефективність непараметричних дорівнювала лише близько 30%. Зокрема порівняння проводилися за методами SFA та DEA [10].

Так, розглянемо особливості основних підходи групи параметричних методів оцінки ефективності кредитної діяльності. Параметричні методи базуються на підходах стохастичного кореляційно-регресійного аналізу. В основу стохастичного аналізу покладено гіпотезу про рівномірний розподіл ефективності з мінімальний рівнем можливої похибки.

Основними сильними сторонами параметричного підходу є такі:

- доступність проведення розрахунків та аналізу результатів дослідження;
- висока незалежність від випадкових чинників;
- невисокий вплив зміни даних на результати аналізу;
- параметричні моделі є більш простими порівняно з непараметричними.

Однак, параметрична методика аналізу ефективності збуту банківських продуктів на основі кореляційно-регресійного аналізу має ряд таких слабких сторін:

- наявний непропорційний розподіл випадкових величин у моделях;
- межі інтервалів довіри у ході проведення дослідження не є чітко визначеними та регламентованими, що знижує об'єктивність результатів проведених розрахунків;
- параметрична методика стає мало ефективною при наявності великої кількості змінних в моделі.

Особливістю непараметричних методів є те, що їх використання не потребує визначення та опису повної залежності між змінними моделі. Непараметричні методи базуються на оцінювання часткових регресій, що дозволяє визначати наступні величини [6]:

- границі результативності каналів збуту банківських продуктів;
- показники результативності в динаміці та на перспективу;
- довірчі інтервали.

Сильними сторонами непараметричних методів є такі:

- 1) доступність використання;
- 2) виключення взаємозалежності між змінними моделі та зовнішніми факторами, які не були враховані;
- 3) результати аналізу можна екстраполювати на всю сукупність аналізованих об'єктів.

Проблематичним у використанні непараметричних методів є те, що у результаті отримання певних відхилень аналізованих показників ефективності збуту банківських продуктів неможливо ідентифікувати причини їх виникнення [1].

Розглянемо специфіку використання непараметричних методів оцінки ефективності кредитної діяльності. З цією метою в якості цільового параметра кредитної діяльності банку може розглядатися обсяг кредитів, що втдається банківською установою за визначений період часу. Оцінювання показника здійснюється на основі регіонального розподілу окремих філій банку у розрізі кількості клієнтів кожного з відділень банку. Для кожного відділення банку, розташованого між пунктами, a і b , можна оцінити розподіл кредитного портфелю таким чином [2]:

$$\frac{U_a}{U_b} = \frac{B_a}{B_b} \times \left| \frac{D_b}{D_a} \right|^n, \quad (1.2)$$

де a , b – локальні філії банківської установи; U – обсяг кредитного портфелю; B – чисельність клієнтів; D – відстань до міст A, B ; n – емпірично обчислюваний параметр, який Рейлі на основі 225 тестів оцінив на рівні приблизно 2.

Отже, головними оціночними показниками ефективності кредитування банку є динаміка кількості клієнтів банку, яким було видано кредити, збільшення обсягів надання банківських кредитів, частка банку на ринку банківських кредитів; ефект від надання банківського кредиту; коефіцієнт ефективності банківського кредитування.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ АТ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз динаміки та структури кредитів банку

Заснований у 1992 році, комерційний банк АТ «ПриватБанк» є лідером банківського ринку країни. За даними дослідження GFK Ukraine у II кварталі 2019 року з нами співпрацюють 55,3% українців – фізичних осіб старше 16 років. Вважають основним банком 46,9% користувачів банківських послуг – фізичних осіб, що більше, ніж у наступних за нами двадцяти банках разом взятих.

АТ «ПриватБанк» є одним з найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад десять років назад банк став одним із перших у світі, що почав використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які отримали визнання по всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків.

Проаналізуємо спочатку показники обсягу та структури кредитного портфелю банку. Динаміку показників обсягу активів, кредитного портфеля та власного капіталу наведено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу активів, кредитного портфеля та власного капіталу АТ «ПриватБанк» за 01.01.2017-01.01.2019 рр.

с	Станом на дату			Абсолютний приріст, тис.грн		Темп приросту, %	
	01.01. 2017	01.01. 2018	01.01. 2019	01.2017 - 01.2018	01.2018 - 01.2019	01.2017 - 01.2018	01.2018 - 01.2019
Загальний обсяг активів, тис.грн	113437	145118	175428	31 681	30 310	27,9	20,9

продовження табл. 2.1

Загальний обсяг кредитного портфеля, тис.грн	116 431	123 943	138 959	7 512	15 016	6,5	12,1
Власний капітал, тис.грн	11879	16746	18300	4 867	1 554	41,0	9,3

*за даними фінансової звітності банку [11]

Як свідчать дані таблиці 2.1, за 2017 рік обсяг кредитного портфеля банку збільшився на 7512 тис. грн або на 6,5%, а у 2018 році – на 15016 тис. грн (+12,1%) і станом на 01.01.2015 р. склав 138959 тис.грн. Обсяг активів на цю дату становив 175428 тис. грн, а обсяг власного капіталу – 18300 тис. грн.

Спостерігаючи динаміку власного капіталу, відмітимо, що його обсяг за 2017 рік збільшився на 4867 тис. грн або на 41,0% і станом на 01.01.2018 р. становив 16476 тис.грн. Аналогічно відмітимо, що за 2018 рік обсяг власного капіталу збільшився на 1554 тис. грн або на 9,3% і станом на 01.01.2015 р. становив 18300 тис. грн. Аналізуючи дані фінансової звітності банку доцільно звернути увагу на показник співвідношення обсягу кредитного портфеля до активів та власного капіталу відповідно. Ці два показники виражають спрямованість кредитної політики банку (рис. 2.1). Їх розрахунок проведено на основі даних фінансової звітності банку, що взяті з таблиці 2.1.

Як свідчать дані рисунку 2.1, в цілому коефіцієнт співвідношення кредитного портфеля до обсягу активів за два останні роки мав тенденцію до зменшення. Це свідчить про постійне зростання питомої ваги кредитів наданих у обсягах активів. Станом на 01.01.2017 року кредити перевищували активи, а резерви під знецінення кредитів склали 16469 тис. грн. Станом на 01.01.2015 року кредити банку становили приблизно 0,79 або 79% від загального обсягу активів. Тобто, можемо стверджувати, що кредитна політика банку в плані формування активів стала менш агресивною і більш помірною.

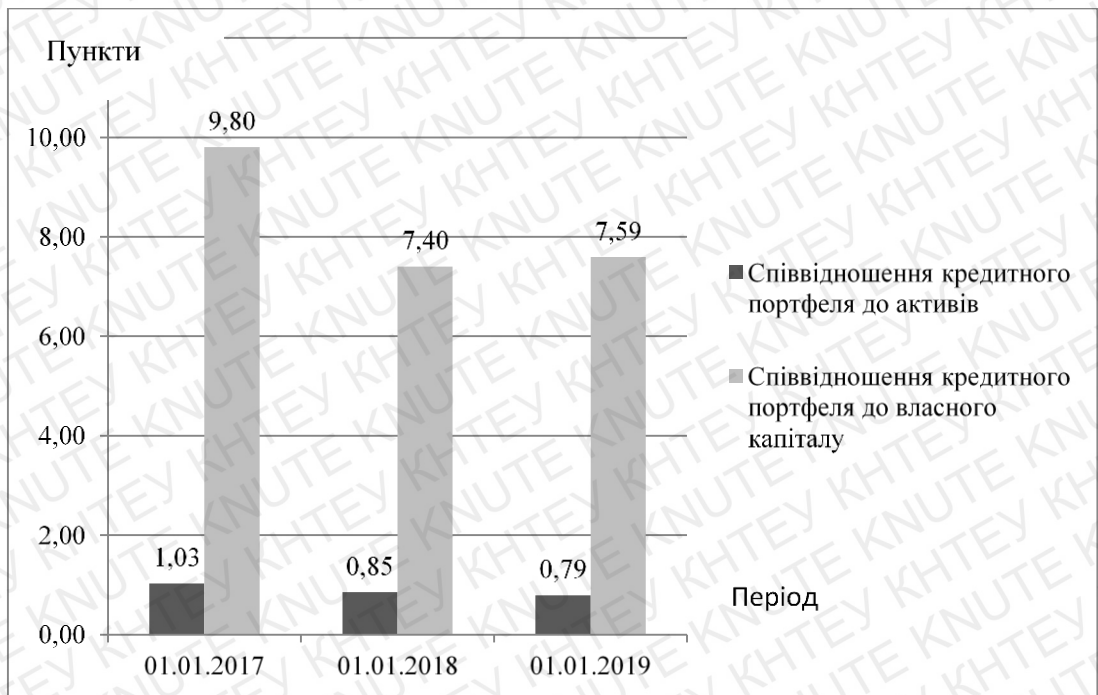

Рис. 2.1. Динаміка коефіцієнтів співвідношення обсягу кредитного портфеля до активів та власного капіталу за 2017-2018 рр.

*розраховано на основі даних таблиці 2.2

Це також підтверджується динамікою коефіцієнта співвідношення кредитів до власного капіталу, який теж мав тенденцію до зниження – тобто зростає рівень покриття кредитів власним капіталом банку.

Надалі для більш детального аналізу якості кредитного портфелю банку проведемо дослідження його складу і структури.

Склад кредитного портфелю банку в розрізі виданих кредитів юридичним та фізичним особам, а також міжбанківських позик наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка складу кредитного портфеля ПАТ «ПриватБанк» за 01.01.2017-01.01.2019 рр.

Показники	Станом на дату			Абсолютний приріст, тис.грн		Темп приросту, %	
	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.2017 01.2018	01.2018 01.2019	01.2017 01.2018	01.2018 т01.2019
Кредити видані клієнтам банку	106 954	122 921	113 725	15 967	-9 196	14,9	-7,5

- в т.ч. юридичні особи	81 286	96 701	94 622	15 415	-2 079	19,0	-2,1
- в т.ч. фізичні особи	25 668	26 220	19 103	552	-7 117	2,2	-27,1
Міжбанківські кредити	25 946	23 152	25 234	-2 794	2 082	-10,8	9,0
Резерви під знецінення кредитів	-16 469	-22 130	-25 324	-5 661	-3 194	34,4	14,4
РАЗОМ	116 431	123 943	138 959	7 512	15 016	6,5	12,1

*за даними фінансової звітності банку [11]

Як видно з таблиці 2.2, в складі кредитного портфеля банку можемо виділити кредити, видані клієнтам банку (юридичним та фізичним особам), міжбанківські кредити, а також резерви під знецінення кредитів, які зменшують сумарну вартість кредитного портфеля. За останній звітний 2018 рік можна було спостерігати скорочення клієнтського кредитного портфеля АТ «ПриватБанк» на 9196 тис.грн або на 7,5%, в тому числі кредити, видані юридичним особам скоротилися на 2079 тис.грн або на 2,1%, а кредити, видані фізичним особам – на 7117 тис.грн або на 27,1%.

Основним чинником скорочення обсягів кредитування у 2018 році було погашення виданих раніше позик та досить низькими темпами формування нових позик. Натомість банк активно здійснював розвиток в сегменті роздрібних банківських послуг. Резерви під знецінення кредитів в загальному абсолютному вимірі змінилися з -16469 станом на початок 2017 року до -25324 станом на початок 2015 року.

Динаміку кредитного портфеля банку наведено на рис. 2.2. Як свідчать дані рис. 2.2, в структурі кредитного портфеля банку переважала частка кредитів, виданих юридичним особам. На міжбанківські кредити станом на 01.01.2015 р. припадало 18,2% від загального обсягу кредитного портфелю банку.

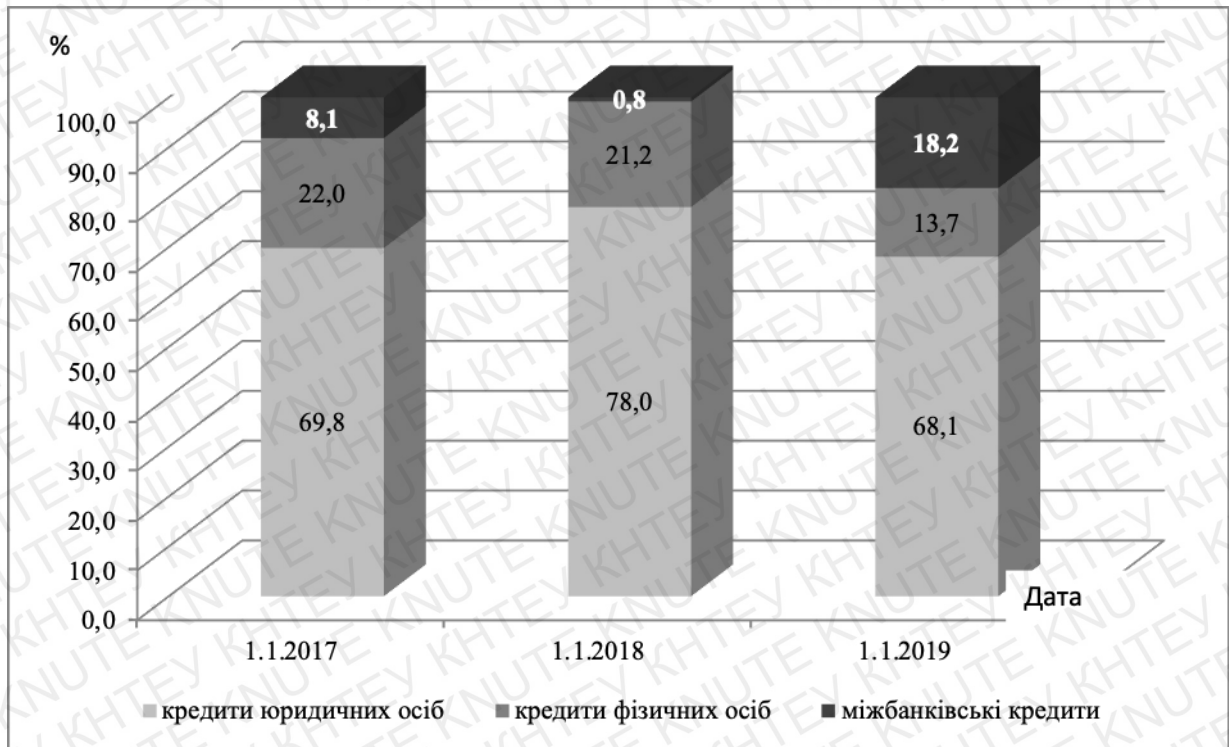

Рис. 2.2. Динаміка кредитного портфеля ПАТ «ПриватБанк» за 01.01.2017-01.01.2019 рр., %

*за даними таблиці 2.3

Частка кредитів, виданих фізичним особам за 2018 рік скоротилася на 8%, а кредитів, виданих юридичним особам – на 10%. Зменшення частки кредитування фізичних та юридичних осіб банку зумовлено скороченням кредитних програм. Зокрема, з 2011 року банк припинив розвиток іпотечних програм. Значно знизилась кількість програм під придбання авто. Натомість, банк активізував програми розвитку дрібного споживчого кредитування та приват-банкінгу в секторі роздрібного банківництва.

Проаналізуємо особливості динаміки показника динаміки рентабельності кредитного портфелю банків в банківській системі України (рис. 2.3).

Як свідчать статистичні дані НБУ, середній рівень рентабельності кредитного портфелю банків в Україні в цілому упродовж передкризового періоду становив 3-4%.

У 2015 році внаслідок фінансової кризи рівень рентабельності кредитного портфелю банків склав -39,6% за рахунок значної девальвації

гривні та списання на збитки банків суми безнадійних кредитних боргів ряду корпоративних клієнтів, які були пов'язані з офшорними компаніями. У 2016-2018 році ситуація з формуванням ефективності кредитної діяльності банку в банківській системі почала поступово покращуватися.

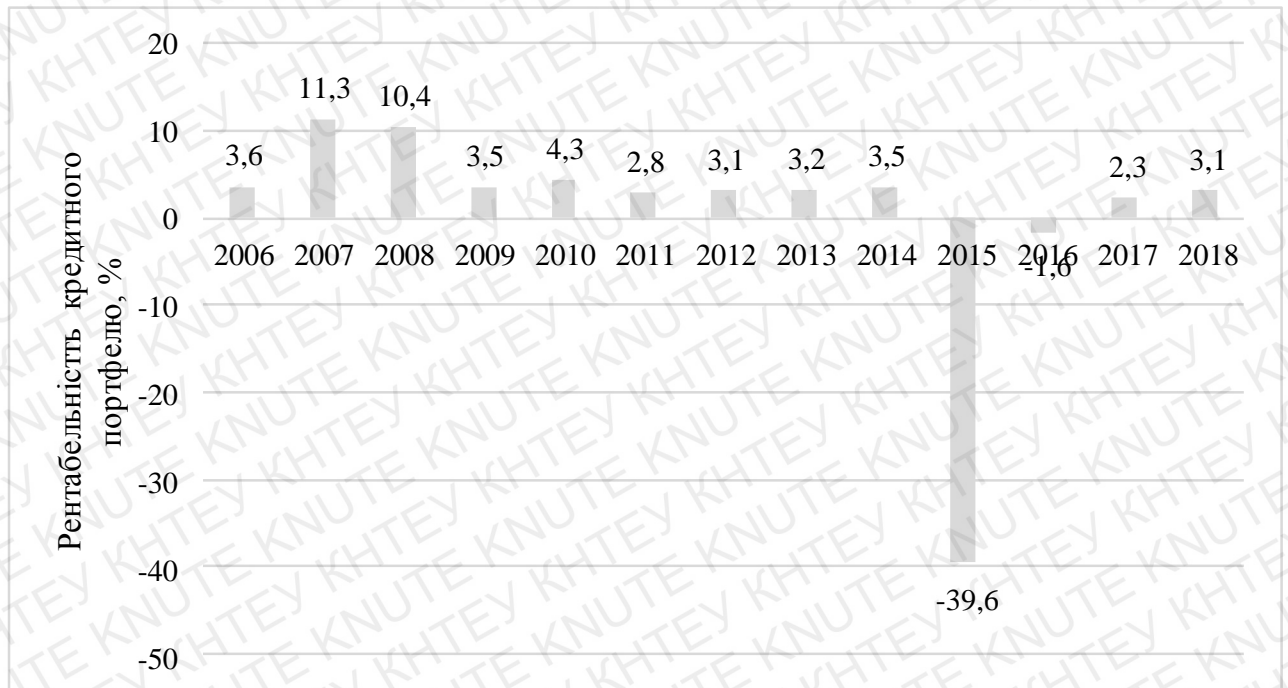

Рис. 2.3. Динаміка рентабельності кредитного портфелю в банківській системі України за 2006-2018 рр.

*джерело: за даними [5]

Отже, АТ «ПриватБанк» активно працює в області кредитування та за аналізуючий період має високу питому вагу кредитів у загальних активах банку та надає кредити, як індивідуальним та корпоративним клієнтам, так і іншим банкам. В ході аналізу кредитних операцій АТ «ПриватБанк» був здійснений аналіз динаміки та структури кредитів та заборгованості клієнтів за строками погашення та у загальній сумі кредитних вкладень. Найвищими показниками кредитної діяльності, зокрема, короткостроковими кредитними операціями характеризується 2017 рік. Прочинаючи з 2018 року активність банку у сфері кредитування різко знизилася.

2.2. Оцінка ефективності кредитної діяльності банку

Для поглиблення дослідження ризиковості сформованого кредитного портфеля проведемо оцінку динаміки узагальнюючих нормативів управління кредитним портфелем (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Показники фактичних нормативів управління ризиками кредитного портфелю АТ «ПриватБанк» за 2017-2018 рр.

Показники	Норматив	2017 рік	2018 рік
		Фактично, %	Фактично, %
Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента (%)	не більше 25%	18,17	12,19
Великі кредитні ризики (%)	не більше 800%	43,84	12,19
Максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (%)	не більше 30%	7,09	6,15

*за даними фінансової звітності банку [11]

Як можемо бачити з таблиці 2.4, в цілому за 2017-2018 роки можна було спостерігати зниження максимального розміру кредитного ризику на 1-го контрагента з 18,17% до 12,19%. Це свідчить про проведену роботу банком в напрямку зниження рівня прострочених кредитів великих позичальників. Аналогічно відбулось зниження і показника великих кредитних ризиків. Зменшився і максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам з 7,09% у 2017 році до 6,15% у 2018 році.

Внутрішніми факторами, які впливають на рівень операційного ризику у процесі кредитування, є такі: обсяги діяльності, обсяги активів, політика стимулювання працівників, політика адміністрування. Дані фактори вони опосередковано впливають на тенденції зміни операційних ризиків через показник обсягів витрат по обслуговуванню кредитних операцій.

Проведемо кількісний факторний аналіз таких факторів як: зміна вартості активів; зміна кількості робочих днів; зміна добової тривалості роботи банку; зміна рівня витратності діяльності банку зміна фінансової віддачі активів банку.

Таблиця 2.4

Оцінка впливу обсягу активів, їх віддачі та рівня витратності діяльності банку АТ «Приват Банк» на зміну обсягу витрат по обслуговуванню кредитних операцій за 2016-2018 рр.

Показник	Алгоритм розрахунку	Період		
		2016	2017	2018
Доход, млн.грн.	Д	22287,3	25915,2	33350,9
Фінансова віддача активів банку, грн.	$\Phi_B = Д / (А*Д*Т)$	0,000060	0,000056	0,000081
Витрати банку по обслуговуванню кредитних операцій, млн.грн.	В _О	16198,4	21524,0	28041,4
Варість активів банку, млн.грн	А	172498	214490	204585
Кількість днів(Д), дні	Д	271	268	253
Час роботи (Т), год./день	Т	8	8	8
Рівень витратності діяльності банку,грн.	$В_{\text{во}} = В / Д$	0,727	0,831	0,841
Зміна витрат, млн. грн. за рахунок			2016-2017	2017-2018
Вартості активів	$\Delta A \times D_{n-1} \times T_{n-1} \times \Phi_{e_{n-1}} \times В_{\text{во}_{n-1}}$		3943,3	-994,0
кількості робочих днів	$A_n \times \Delta D \times T_{n-1} \times \Phi_{e_{n-1}}^1 \times В_{\text{во}_{n-1}}$		-223,0	-1149,1
часу роботи банку	$A_n \times D_n \times \Delta T \times \Phi_{e_{n-1}} \times В_{\text{во}_{n-1}}$		0,0	0,0
Рівня витратності діяльності банку	$A_n \times D_n \times T \times \Delta В_{\text{во}} \times \Phi_{e_{n-1}}$		2843,5	239,0
Фінансової віддачі активів банку	$A_n \times D_n \times T \times В_{\text{во}_n} \times \Delta \Phi_e$		-1238,2	8421,4
Загальна зміна витрат банку, млн.грн.			5325,6	6517,4

*за даними фінансової звітності банку [11]

На основі даних табл. 2.5 можна сказати, що за 2017-2018 рр. обсяг витрат по обслуговуванню кредитних операцій збільшився в цілому по АТ «ПриватБанк» на 6517,4 млн.грн., в тому числі за рахунок впливу зміни наступних факторів:

- зниження вартості активів спричинило до зростання витрат на 994,0 млн.грн.;

- зменшення кількості робочих днів в 2016 році на 15 днів спричинило до зменшення загального розміру витрат на 1149,1 млн.грн.;
- зростання рівня витратності діяльності банку спричинило до зростання витрат у 2017 році на 239,0 млн.грн.;
- зниження фінансової віддачі активів банку спричинило збільшення витрат на 8421,4 млн.грн.

Проаналізуємо вплив використання власного капіталу банку на обсяг його витрат з обслуговування кредитів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка впливу обсягу власного капіталу, його віддачі та рівня витратності діяльності банку АТ «Приват Банк» на зміну обсягу його витрат за 2016-2018 рр.

Показник	Алгоритм розрахунку	Період		
		2016	2017	2018
Доход, млн.грн.	Д	22287,3	25915,2	33350,9
Фінансова віддача власного капіталу банку, грн.	$D^{1м.кв} = D / (BK * D * T)$	0,000562	0,000533	0,000811
Витрати банку по обслуговуванню кредитних операцій, млн.грн.	ВО	16198,4	21524,0	28041,4
Власний капітал банку, млн.грн	BK	18301	22696	20312
Кількість днів(Д), дні	Д	271	268	253
Час роботи (Т), год./день	Т	8	8	8
Рівень витратності діяльності банку,грн.	$ВМво = В / Д$	0,727	0,831	0,841
Зміна витрат, млн. грн. за рахунок			2016-2017	2017-2018
Зміни власного капіталу	$\Delta BK \times D_{n-1} \times T_{n-1} \times \Phi_{в,n-1} \times ВМво_{n-1}$		3890,7	-2261,6
Рівня витратності діяльності банку	$BK_n \times D_n \times T \times \Delta ВМво \times \Phi_{в,n-1}$		2843,5	239,0
Фінансової віддачі власного капіталу банку	$BK_n \times D_n \times T \times ВМво_n \times \Delta \Phi_{в}$		-1178,9	9632,8
Загальна зміна витрат банку, млн.грн.			5325,6	6517,4

*за даними фінансової звітності банку [11]

Як свідчать дані табл. 2.5, за 2017-2018 рр. обсяг витрат по обслуговуванню кредитних операцій в цілому по АТ «ПриватБанк» збільшився на 6517,4 млн.грн., в тому числі за рахунок впливу зміни наступних факторів:

- зниження власного капіталу спричинило до зростання витрат на 2261,6 млн.грн.;
- зниження фінансової віддачі власного капіталу банку спричинило зростання витрат на 9632,8 млн.грн.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

3.1. Удосконалення методики оцінки ефективності оцінки кредитної діяльності банку.

Ефективність кредитної діяльності значною мірою зумовлюється рівнем його розвитку в банках. Для її оцінки необхідно, насамперед, з'ясувати, що є її критеріями і показниками, які чинники впливають на її рівень. Ефективність використовуваної банком кредитної технології слід визначати з огляду на обсяг наданих за її використання позик і рівень заборгованості за ними. Крім того, формування системи показників ефективності кредитної діяльності в банку, на наш погляд, має відбуватися за такою схемою (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Схема формування системи показників ефективності кредитної діяльності/ підпроцесу в комерційному банку

*складено автором на основі [5])

В контексті визначення ефективності кредитної діяльності в банках важливим аспектом є аналіз їх керівництвом ринкових тенденцій з метою визначення потреби в переоцінці справедливої вартості забезпечення по кредитах та ефекту від такої переоцінки на суму сформованого резерву [5].

Головними чинниками, що мають братися до уваги при здійсненні такого ринкового аналізу, є:

- зміна в ринкових цінах по об'єктах нерухомості протягом періоду;
- ефект зміни обмінного курсу гривні на справедливую вартість цін аналогів;
- зміни в структурі кредитного портфеля банку.

На основі отриманих даних, керівництво банку має проводити оцінку ефекту від ринкових змін в справедливій вартості забезпечення для того, щоб оцінити доцільність більш детальної переоцінки об'єктів, що перебувають у забезпеченні. У разі, якщо за результатами аналізу не буде виявлено кумулятивного ефекту на суму сформованого резерву, то справедлива вартість забезпечення не повинна переоцінюватися [7].

Узагальнюючими показниками, що характеризують ефективність кредитних операцій банку, є обсяг і структура кредитного портфеля. Проведення обґрунтованої оцінки стану відповідності комерційних банків визначеним критеріям ефективності кредитної діяльності уможливило втручання в разі потреби державних регуляторів в кредитну діяльність банківських установ для усунення виявлених недоліків.

Ефективність кредитної діяльності в банках безпосередньо позначається на ефективності взаємодії банківського і реального секторів національної економіки, а відтак – ефективності функціонування реального сектору економіки. Явищем, що в кінцевому підсумку матеріалізується в конкретних показниках і характеризує стан взаємовідносин між банківським і реальним секторами національної економіки, є й кредитний профіцит/кредитний дефіцит. Перший має місце в разі перевищення кредитними можливостями системи комерційних банків кредитних потреб реального сектора економіки, а другий – за протилежних умов.

Для виявлення доходності кредитного портфеля банку можна використовувати удосконалену модель поетапного аналізу кредитної

діяльності, яка дозволить виявити приховані резерви та можливості підвищення рівня доходності банківських операцій (рис. 3.2) [12].

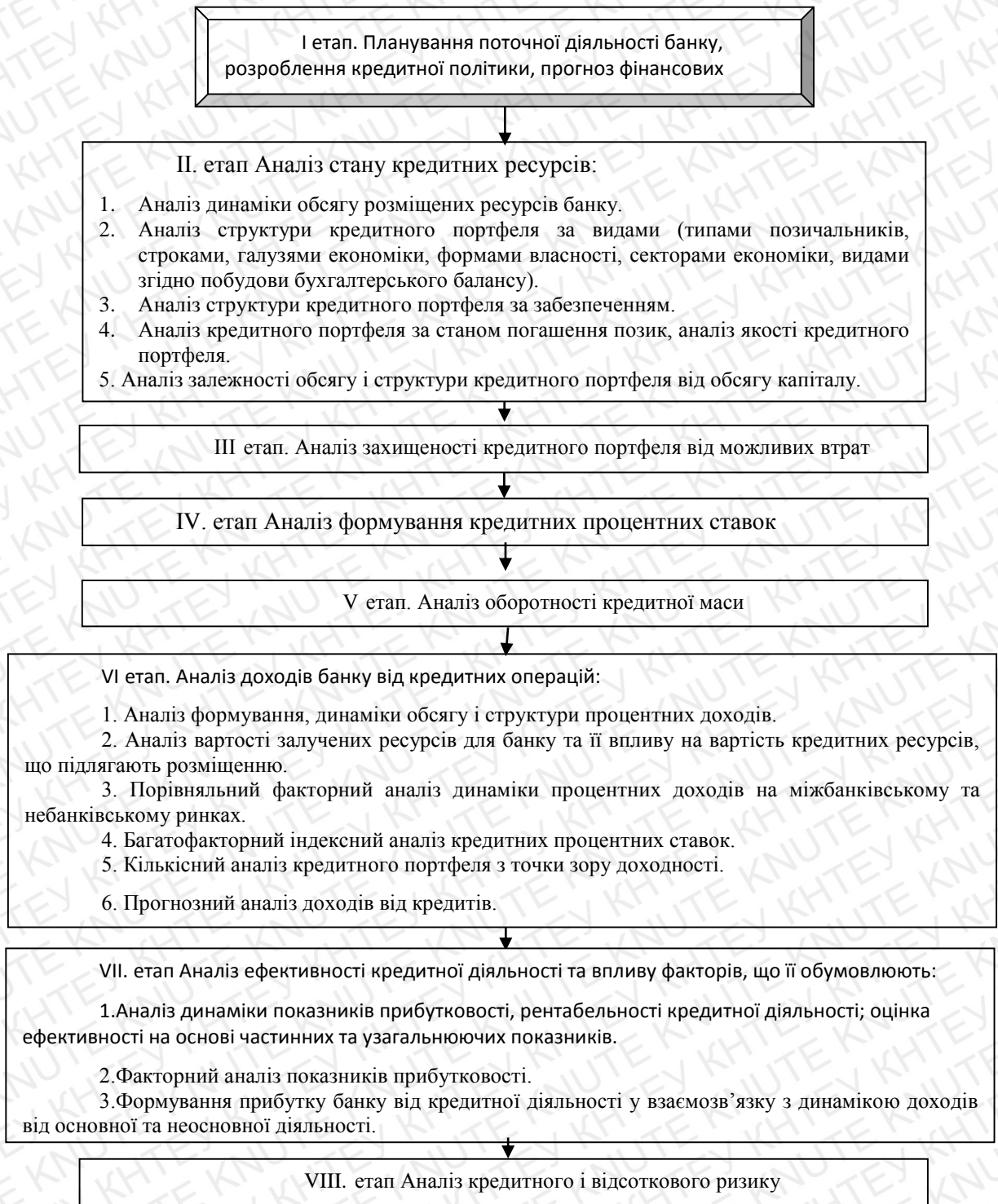

Рис. 3.2. Модель поетапного аналізу кредитної діяльності банку

*складено автором на основі [12]

Наведена модель аналізу передбачає можливість виокремлення основних і другорядних показників. Оцінка ефективності кредитної діяльності банку у відповідності з наведеною моделлю передбачає аналіз співвідношення

результату і витрат, пов'язаних із його досягненням. Ефективність кредитної діяльності в моделі розглядається з двох позицій – із позиції визначення ефективності активних операцій банку на мікрорівні та на макрорівні.

В межах моделі пропонується система аналітичних показників, що безпосередньо та опосередковано впливають на ефективність кредитної діяльності банку (Додаток В). Згідно з наведеною методикою в процесі аналізу ефективності визнають розрахунок коефіцієнтів чистого процентного спреду та чистої процентної маржі. Запропонована методика комплексного аналізу ефективності кредитної діяльності включає такі етапи [15]:

- аналіз доходності кредитних операцій;
- аналіз впливу ризиків на доходність кредитної діяльності;
- аналіз фінансових коефіцієнтів ефективності;
- факторний аналіз;
- прогнозний аналіз доходів від кредитів і показників прибутковості.

Аналіз доходів від кредитної діяльності потребує проведення вертикального і горизонтального аналізу структури доходів банку, при цьому визначається динаміка доходу в цілому, а також за складовими процентних доходів від кредитів у розрізі видів діяльності та суб'єктів господарювання. Згідно принципу нарахування доходів і витрат аналіз структури процентних доходів від кредитів потрібно проводити також за нарахованими та отриманими процентами за відповідний період, на чому було зроблено акцент у цьому розділі. Також важливо вивчати показник доходів, отриманих на 1 грн. вкладених ресурсів. Це дозволить визначити найприбутковіші напрями вкладення кредитних ресурсів [15].

В межах запропонованої моделі та системи показників дослідження фінансових результатів від кредитної діяльності банку за джерелами їх формування дозволяє всебічно оцінити прибуток банку за його складовими. Динаміка структури результатів від кредитних операцій аналізується в розрізі різних показників. Використовуючи специфіку побудови звіту про прибутки та збиток банку і пропозицій щодо визначення чистого прибутку на основі

досвіду іноземних банків, варто розглядати динаміку структури прибутку за такими складовими: чистий процентний дохід, чистий процентний дохід після вирахування резервів під прострочені і сумнівні нараховані доходи за кредитними операціями, чистий комісійний дохід, чистий непроцентний дохід, неопераційний дохід. Ці показники мають найбільший вплив на зміну чистого прибутку в розрізі процентних і непроцентних доходів і витрат, а також неопераційних надходжень.

Наступний метод, використаний у методиці, - метод коефіцієнтів. Використання системи фінансових коефіцієнтів є важливим підходом до оцінки рівня доходності та прибутковості результатів від кредитних операцій. Метод коефіцієнтів дозволяє виявити кількісний взаємозв'язок між різними статтями, розділами або групами статей балансу. Сутність аналізу за методом коефіцієнтів полягає в тому, що приймається до уваги не один фактор, а вплив на ефективність кредитної діяльності банку кількох факторів одночасно [15].

В межах запропонованої методики стали визначено такі коефіцієнти – чистий спред за операціями з клієнтами та міжбанківськими операціями; чистий посередницький спред, в який внесено витрати на проведення депозитних і кредитних операцій. Також заслуговують на увагу аналітичні показники чистої процентної маржі за кредитно-депозитними операціями; валової маржі, скоригованої на кредитний ризик; рентабельності кредитних операцій.

Також наведена модель надає спроможність скласти надійні оцінки майбутніх показників – процентних доходів від кредитних операцій або коефіцієнтів прибутковості кредитних операцій банків, що може забезпечити банку перевагу в конкурентній боротьбі. Такі прогнози можна використовувати при прийнятті тактичних і стратегічних рішень. Для виявлення й характеристики основної тенденції використовують різні способи згладжування та аналітичного вирівнювання динамічних рядів.

Наступним важливим напрямком удосконалення методики оцінки ефективності кредитної діяльності є використання нових підходів у розподілі

витрат банку. Традиційне для теорії та практики кредитної діяльності банку оцінювання ефективності виключно за прямими (процентними витратами) було прийнятним за часів, коли від'ємне значення непроцентної маржі безпроблемно перекривалося завищеним рівнем процентної маржі. Зниження впродовж 2014-2017 років процентної дохідності кредитних вкладень та відповідне зростання значущості непроцентних витрат як фактору ефективності зумовлює об'єктивну необхідність її оцінювання за повними витратами, що унеможливлено через ускладненість визначення непроцентних витрат. Для розв'язання цієї проблеми, насамперед, непроцентні витрати кредитної діяльності банку запропоновано класифікувати на прямі та непрямі (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Система непроцентних витрат у повній собівартості кредитної діяльності банку

*складено автором на основі [19]

За результатами аналізу їх економічного змісту доведено, що не всі непроцентні витрати є непрямими відносно кредитної діяльності банку. Наприклад, витрати на оплату праці персоналу кредитних підрозділів виникають безпосередньо у процесі відтворення кредитних послуг, тож потреба відносити їх ще до якихось банківських продуктів відсутня.

Традиційне визначення їх та інших непроцентних витрат як непрямих, насамперед, пов'язане із специфікою бухгалтерського обліку у вітчизняних банках, що передбачає облік такої категорії витрат на синтетичних рахунках узагальнено за всіма напрямками діяльності. Відтак, їх відокремлення за окремими напрямками діяльності потребує додаткових розрахунків, які до того ж неспроможні забезпечити цілком об'єктивний розподіл. Зважаючи на економічний зміст окремих угруповань непроцентних витрат, можливо запропонувати варіанти побудови управлінського обліку, спроможного забезпечити оцінювання ефективності кредитної діяльності банку за витратним підходом за різними рівнями повноти та методів охоплення витрат [5, 19].

Виходячи з вищевикладеного можливим є використання методики оцінювання ефективності кредитної діяльності банку за витратним підходом, який представлений низкою узагальнюючих показників з різним рівнем складності (з найбільшим рівнем охоплення складових представлений у формулі 3.1), можливості розрахунків яких передусім залежать від рівня управлінського обліку в банку [5].

$$E_{\text{к.д.б.}} = \frac{\text{ПД}_{\text{к.д.}} + \text{КД}_{\text{к.д.}} - \text{ПВР}_{\text{к.д.}} - \text{ПНВ}_{\text{к.д.}} - \text{ННВ}_{\text{к.д.}}}{\text{ПВР}_{\text{к.д.}} + \text{ПНВ}_{\text{к.д.}} + \text{ННВ}_{\text{к.д.}}}, \quad (3.1)$$

де – $\text{ПД}_{\text{к.д.}}$ – процентні доходи від кредитної діяльності банку;
 $\text{КД}_{\text{к.д.}}$ – комісійні доходи від кредитної діяльності банку.

З урахуванням тільки прямих доходів та процентних витрат зазвичай у практиці вітчизняних банків відбувається обчислення ефективності і на рівні окремих кредитних проектів. Проблеми визначення повних доходів та витрат за окремими кредитними проектами є відчутними і на шляху впровадження нових методів ціноутворення кредитних послуг.

На підставі критичного аналізу традиційного підходу до обчислення додаткових чистих доходів як різниці між доходом, котрий може отримати банк від використання ресурсів, створених клієнтом, та сплачених йому відсотків за користування залишками його коштів, пропонується принципово інший підхід. Додаткові доходи від кредитування окремих позичальників (Дд),

зокрема від залучення їх коштів (“дешевих” – поточні рахунки тощо), пропонується розраховувати як різницю між витратами, які банк потенційно поніс би при залученні ресурсів на конкурентних засадах, тобто за середньозваженою процентною ставкою за залученими ресурсами, та сумою фактично сплачених позичальнику процентів за користування залишками його коштів [5]:

$$D_d = \text{СПС}_3 \times Z - P_c, \quad (3,2)$$

де – СПС_3 – середньозважена процентна ставка за залученими ресурсами банківської установи;
 Z – середньодобовий залишок коштів на поточних рахунках позичальника, відкритих в банку-кредиторі;
 P_c – сплачені позичальнику проценти за користування його коштами за відповідний період.

Отриманню додаткових доходів, зазвичай, передують витрати, інколи у вигляді недоотриманих доходів. Тому додатковий ефект пропонується розраховувати як різницю між додатковим доходами і витратами або (та) недоотриманими доходами, що забезпечили отримання додаткового ефекту. Складнішим є обґрунтоване обчислення додаткового ефекту, отриманого від інших банківських продуктів, адже існує імовірність завищення ролі кредитування в процесах їх реалізації. Відтак, такі додаткові доходи несуть доволі умовний характер і повинні сприйматися з високим рівнем обережності, особливо у процесах ціноутворення вартості позичок.

Відокремлений облік усіх витрат, які пов’язані з реалізацію кожного окремого кредитного проекту, є дуже трудомістким процесом. Вбачається за можливе розподіляти загальні витрати за кредитною діяльністю банку на окремі кредитні проекти за допомогою базових показників розподілу. Для визначення останніх у роботі проведено класифікацію витрат залежно від їх чутливості до окремих параметрів кредитної діяльності банку, враховуючи їх економічний зміст та закономірності взаємовпливів з ризиками.

Отже, в ході дослідження було запропоновано використовувати удосконалену модель аналізу кредитної діяльності банку. В межах моделі пропонується система аналітичних показників, що безпосередньо та

опосередковано впливають на ефективність кредитної діяльності банку. Згідно з запропонованою методикою в процесі аналізу ефективності визнають розрахунок коефіцієнтів чистого процентного спреду та чистої процентної маржі. Запропонована методика комплексного аналізу ефективності кредитної діяльності включає такі етапи: аналіз доходності кредитних операцій, аналіз впливу ризиків на доходність кредитної діяльності, аналіз фінансових коефіцієнтів ефективності, факторний аналіз, прогнозний аналіз доходів від кредитів і показників прибутковості. Запропоновано використання методики оцінювання ефективності кредитної діяльності банку за витратним підходом, який представлений низкою узагальнюючих показників з різним рівнем складності. В межах цієї методики додаткові доходи від кредитування окремих позичальників (Дд), зокрема від залучення їх коштів (“дешевих” – поточні рахунки тощо), пропонується розраховувати як різницю між витратами, які банк потенційно поніс би при залученні ресурсів на конкурентних засадах, тобто за середньозваженою процентною ставкою за залученими ресурсами, та сумою фактично сплачених позичальнику процентів за користування залишками його коштів.

3.2. Вектори підвищення ефективності кредитної діяльності банку

Розвиток ринку банківських послуг та сучасних інформаційних технологій сприяє тому, що формування збутової політики банку на роздрібному ринку стає одним з основних інструментів підвищення ефективності банківської діяльності [22].

Предметом прискіпливої уваги керівництва вітчизняних банків має бути і ефективність управління погашенням проблемної кредитної заборгованості. Оцінку ефективності управління кредитним портфелем при залученні банком колекторської компанії необхідно здійснювати з використанням таких показників, як середній відсоток клієнтів, які повністю погасили заборгованість; середній відсоток заборгованості, яка була повністю погашена, а також середній відсоток комісії колектору.

Натомість ефективність управління кредитним портфелем банком у разі самостійного вирішення ним проблеми простроченої заборгованості за допомогою використання в кредитному процесі Collection системи слід характеризувати першими двома з вищезазначених показників, а також відсотком загальних витрат банку на повернення цих кредитів. При цьому критерієм вибору банком тієї чи іншої моделі повернення кредитів слід керуватися рівнем їх результативності і економічності.

В сучасних умовах ефективність кредитної діяльності залежить не лише від банківських установ, а від усіх його структур, об'єктом діяльності яких є:

- система обміну інформацією між банками і позичальниками;
- оцінка кредитоспроможності позичальників (кредитні бюро) і заставного забезпечення (професійні оцінювачі, реєстратори);
- страхування кредитів, об'єктів (автострахування) і забезпечення (страхування застави) кредиту, страхування від збитків через перерву в господарській діяльності, а також позичальників (страхові компанії);
- консультування стосовно ефективного використання кредитного потенціалу/розміщення кредитних ресурсів, проведення інвестиційної експертизи проектів (консалтингові компанії);
- врегулювання простроченої заборгованості (колекторські агентства);
- розбивка кредитної діяльності на такі блоки, як “документообіг”, “аналітика”, “обслуговування позичальників” з підбором спеціальних інструментів і технічних рішень, розробка програмного забезпечення, впровадження аналітичних технологій та автоматизація (автоматизація управління взаємовідносинами з клієнтами, бізнес-процесами, супроводом кредитних продуктів, обробки заявок на кредит і оцінки позичальника, збору заборгованостей; автоматична реєстрація рішень, що приймаються; автоматичне створення текстів кредитних договорів, договорів забезпечення, розпоряджень на видачу кредиту, службових записок та інших документів; накопичення і обробка інформації про кредитний портфель та надання зведених аналітичних даних по окремих видах кредитів; автоматизація

скорингу позичальника на основі оцінки його платоспроможності, розрахунок на основі застосування різних економіко-математичних моделей максимального розміру кредиту; автоматизоване здійснення траншів по кредиту, розрахунків відсотків і формування графіків платежів, відкриття кредитних ліній з різними лімітами і кредитних операцій держателів банківських пластикових карток; прогнозування платежів з погашення заборгованості, розрахунок і корекція графіків погашення основного боргу і відсотків, формування і зміна категорій якості позики) кредитної діяльності (ІТ-компанії) [4]. З метою підвищення ефективності управління кредитною діяльністю банку АТ «ПриватБанк» пропонується удосконалити методику формування процесу кредитування юридичних осіб з урахуванням особливостей позичальника. Основні етапи запропонованої моделі процесу кредитування наведено на рис. 3.4.

Спираючись на методичні рекомендації банківських установ та аналіз існуючої клієнтської бази аналізованих банків, визначено відповідну питому вагу кожного з показників, серед яких найбільш вагомими є показники рентабельності. Рентабельність діяльності формує можливість позичальника виконувати свої зобов'язання по виплаті відсотків та суми основного боргу, свідчить про конкурентоспроможність його продукції, рівень стабільності позицій позичальника на ринку та виступає характеристикою ефективного функціонування суб'єкта господарювання. Це доводить доцільність використання показника рентабельності для характеристики змін стану галузі.

В рамках запропонованого підходу до врахування галузевих особливостей кредитний рейтинг позичальника слід розраховувати як суму бальної оцінки (визначається згідно з діючою методикою банку) та коригуючої поправки (розраховується як різниця рейтингових оцінок рентабельності діяльності позичальника (RCP_i^j) та галузі на певну дату (RIP_i^j)).

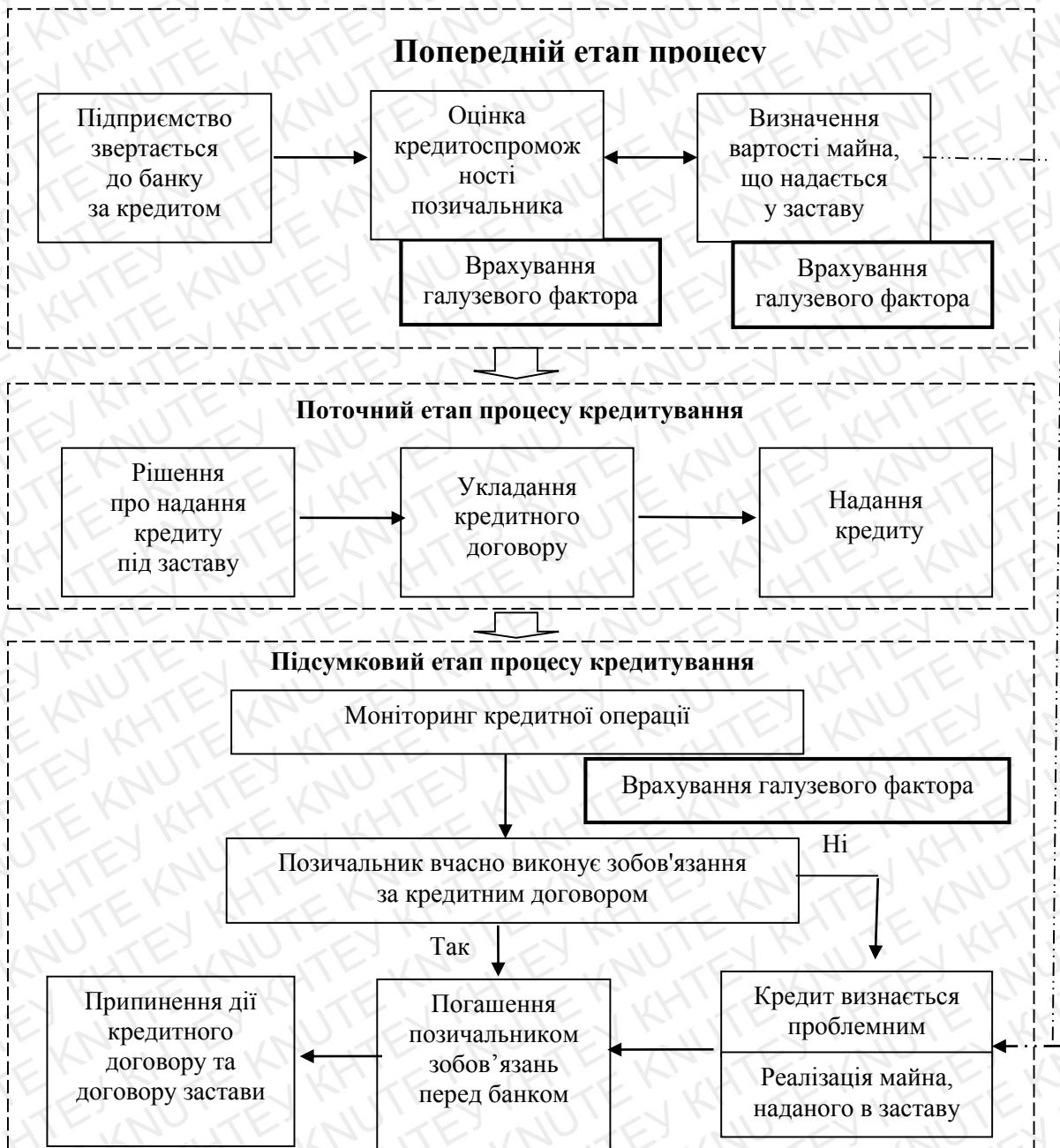

Рис. 3.4. Удосконалена процедура банківського кредитування для АТ «ПриватБанк» з урахуванням галузевих особливостей діяльності позичальника

*складено автором на основі [27]

Для розрахунку рейтингової оцінки рентабельності діяльності галузі економіки пропонується використовувати підхід з інтегральним значенням у 10 балів [27]:

$$RIP_i^j = \frac{IP_i^j - IP_i^{min}}{IP_i^{max} - IP_i^{min}} 10, \quad (3.3)$$

де, RIP_i^j – рейтингова оцінка рентабельності діяльності i -ї галузі економіки на j -ту дату; IP_i^j – рентабельність діяльності i -ї галузі економіки на j -ту дату; IP_i^{min} , IP_i^{max} – мінімальне та максимальне значення рентабельності діяльності i -ї галузі економіки за аналізований період.

Одним з дієвих напрямів підвищення ефективності процесу кредитування в межах описаної вище моделі в банку АТ «ПриватБанк» в сучасних умовах є поєднання функціонального і процесного управління в них є чіткий опис і регламентація всіх його складових, що уможливило:

- формалізацію існуючої в банку моделі кредитування шляхом розробки регламентів, положень і посадових інструкцій, внутрішніх стандартів і нормативів, систем управління якістю, а також усунення дублювання функцій кредитних інспекторів та інших банківських працівників;

- визначення стратегічних і тактичних напрямів розвитку кредитної діяльності в банку;

- пришвидшення навчання нових банківських працівників, розробку на підставі ретельного аналізу працездатності складових кредитної діяльності, вартісного і функціонально-вартісного (за центрами витрат) аналізу (із з'ясуванням адекватності і можливості перерозподілу використовуваних в ході кредитної діяльності ресурсів між окремими операціями) напрямів і механізму подальшого вдосконалення кредитної діяльності;

- зменшення кількості помилок при оформленні кредитної документації;

- посилення відповідальності банківських службовців за виконувану роботу;

- підвищення прозорості в організації кредитної діяльності.

Аналіз діючої практики АТ «ПриватБанк» засвідчив, що на сьогодні він встановлює фіксовані межі співвідношення вартості заставного майна та суми кредиту, які переважно визначаються вимогами НБУ щодо формування резервів під кредитні ризики. Коефіцієнт заставного забезпечення

запропоновано розраховувати на основі коефіцієнта варіації з визначенням очікуваних втрат кредитора (рис. 3.5).

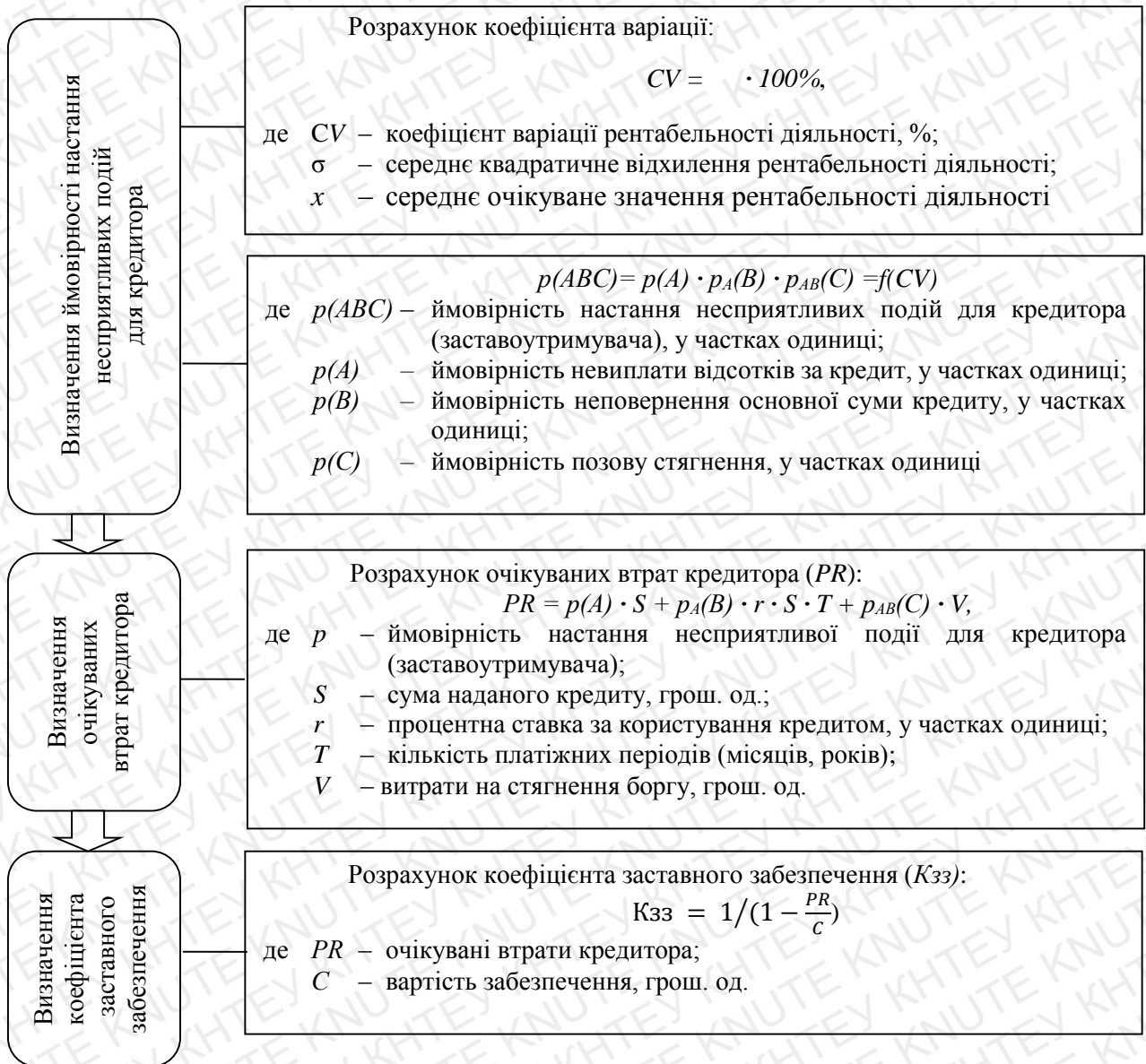

Рис. 3.5. Алгоритм визначення коефіцієнта заставного забезпечення

*складено автором на основі [17]

Як базу для визначення коефіцієнта варіації автором запропоновано використовувати показник рентабельності діяльності галузі економіки. Приймаємо, що для розрахунку очікуваних втрат кредитора ймовірності несплати відсотків за кредит ($p(A)$), неповернення основної суми боргу ($p(B)$) та звернення позову стягнення ($p(C)$) є умовно залежними між собою та, у своєму поєднанні, складають загальну ймовірність настання несприятливих подій для кредитора $p(ABC)$. Процес визначення коефіцієнта заставного

забезпечення запропоновано проводити в три етапи: перший етап – визначення ймовірності настання несприятливих подій для кредитора; другий – визначення очікуваних втрат кредитора; третій – визначення коефіцієнта заставного забезпечення.

Таким чином, запропонована система показників оцінки заставного забезпечення при видачі кредитів дозволить оцінити перспективність формування кредитного портфеля банку АТ «ПриватБанк» з урахуванням фактора ризику.

Також даному питанні обґрунтуємо основні напрямки формування стратегії розширення обсягів кредитування АТ «ПриватБанк» в Україні. Для цього охарактеризуємо основні сегменти послуг, в межах яких будуть використовуватися ті чи інші засоби стимулювання збуту кредитних продуктів, а також методи впровадження заходів збуту при просуванні цих послуг на ринок.

Як було зазначено вище, АТ «ПриватБанк» вже використовує в якості просування інструмент онлайн-банкінгу, що базується на здійсненні операцій через веб-сервіси та сервери банку, які розміщені у хмарі. Однак, варто відмітити, що такий підхід не досить ефективним, оскільки він не має системності і механізму управління ним. Аналогічно можна сказати і для мобільного банкінгу. На сьогодні в банку відсутня повноцінна технологія формування двосторонніх комунікацій з клієнтами. Відповідно, в сучасних умовах потрібно запропонувати ефективну та економічно вигідну альтернативу даному підходу.

Таким чином, основними напрямками удосконалення збуту кредитних продуктів для банку «Приватбанк» можемо запропонувати такі, як на Рис (3.6)

З метою удосконалення збуту кредитних продуктів для банку АТ «ПриватБанк» можна запропонувати 2 основні підходи:

- Звернення до відповідних маркетингових агентств, які здійснять організацію заходів просування та візьмуть на себе усі функції з управління ним;

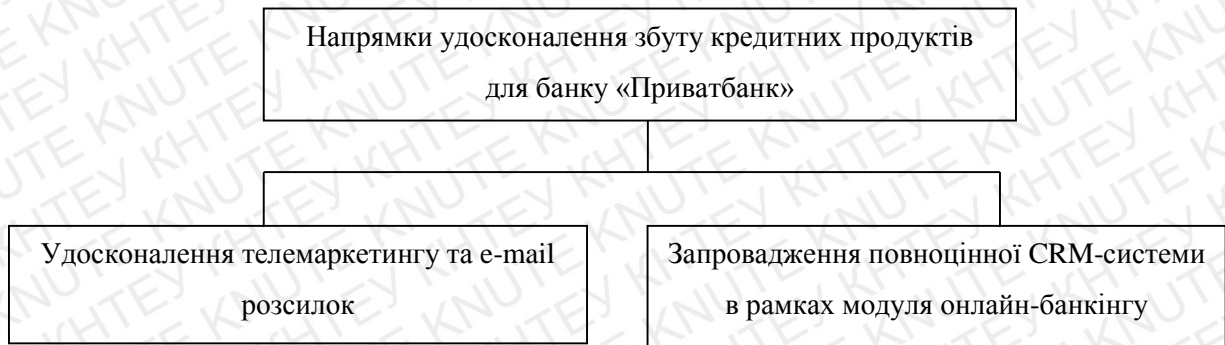

Рис. 3.6. Напрямки удосконалення методів збуту кредитних продуктів для банку АТ «Приватбанк»*

*Примітка: складено автором на підставі власного бачення

-Удосконалення механізму просування кредитних продуктів самостійно, використовуючи новітні інформаційні технології з урахуванням бюджетних обмежень для банку.

Розглянемо кожен підхід більш детально.

Специфікою використання можливого аутсорсингу маркетингової діяльності є те, що на ринку України сьогодні кількість спеціалізованих фірм, що займаються маркетинговими послугами є недостатньою. Недостатній рівень якості таких послуг, недосконалість методології і тактики їх виконання на вітчизняному ринку; замовники-користувачі недостатньо проінформовані про можливості та ефективність таких послуг; фірми та особи, на яких спрямована рекламна інформація, не завжди її сприймають як достовірну, недостатньо довіряють їй; відсутнє до цього часу законодавче регулювання прямого маркетингу.

Виходячи з аналізу наукової та практичної літератури ми дійшли висновку, що система політики взаємовідносин АТ «ПриватБанк» з потенційними аутсорсерами має передбачати:

- запровадження в організаційну структуру управління банку нових управлінських блоків – CRM, PRM, SRM, HRM;
- розробку відповідних стратегічних напрямів та їх реалізацію;
- створення інформаційно-аналітичного центру;

- формування і підтримку інтерактивної та багатоканальної системи комунікаційних зв'язків АТ «ПриватБанк» з зацікавленими учасниками процесу на основі системи зворотного зв'язку. Запропонований підхід дозволить реалізувати збутову політику взаємовідносин АТ «ПриватБанк» з клієнтами, яка буде орієнтована на посилення конкурентних переваг, обумовлених формуванням і активним використанням актуальної комплексної інформації. Така політика дозволить вищому керівництву банку проявити гнучкість при ухваленні дієвих управлінських рішень.

До низки принципів побудови ефективно працюючої системи каналів збуту банку на роздрібному ринку доцільно застосувати принцип клієнтоцентричності, який розглядає О. В. Яценко. Автор пропонує клієнтоцентричність визначати як концепцію ведення банківського бізнесу, яка ставить інтереси клієнтів на рівні інтересів банку. При цьому автор виділяє дві складові клієнтоцентричності – внутрішню та зовнішню. Внутрішня клієнтоцентричність залежить від організаційної структури банку (що особливо важливо у побудові збутової мережі), характеру взаємозв'язку між підрозділами тощо. Зовнішня клієнтоцентричність описує характер взаємодії банку з клієнтом (що має на увазі характер зв'язку клієнта з каналами збуту кредитних продуктів та супутніх послуг на роздрібному ринку). До факторів зовнішньої клієнтоцентричності автором віднесені комунікації, клієнтська політика, продукти й послуги, які відповідають потребам споживачів, якість обслуговування [6, с. 6].

Концепція клієнтоорієнтованості як інструмент партнерської взаємодії банку та роздрібних клієнтів зі задоволення їх потреб націлена на отримання стійкого прибутку в довгостроковому періоді за допомогою відповідних ключових компетенцій, зокрема, у побудові та управлінні системою каналів збуту банку (рис. 3.7).

Концепція клієнтоорієнтованості системи каналів збуту банку на ринку кредитних послуг відображає місце інтересів клієнта в системі пріоритетів діяльності банку.

Тенденції в сучасній українській економіці створюють необхідність постійної адаптації, перенастроювання системи каналів збуту банку до фактичних умов. Зараз багато банків зіткнулися з цілою низкою проблем, основним джерелом яких є їхнє зовнішнє оточення. Мінливе, динамічне й непередбачуване зовнішнє середовище вимагає постійної реакції менеджменту банків на введення змін, у тому числі, змін в системі каналів збуту роздрібних послуг.

Рис. 3.7. Механізм функціонування клієнтоорієнтованості системи каналів збуту банку на ринку кредитних послуг*

*Примітка: складено автором на підставі власного бачення

Ефективна система каналів збуту банку сприяє оптимізації витрат на просування кредитних продуктів та послуг до споживача та оптимізує побудову сталих та довготривалих відносин з клієнтами роздрібних послуг банку.

Підсумовуючи, варто зазначити, що науковці акцентують увагу на перевагах так званих дистанційних каналів збуту кредитних продуктів й послуг, що актуалізуються в умовах поточної системної кризи в українській економіці. У той же час, вони вказують на ризики надмірного фокусування банків на дистанційних формах обслуговування, що можуть бути пов'язані з втратою контакту з клієнтами.

На думку західних науковців, організаційна реконструкція банківських збутових мереж здійснюється у бік процесно-орієнтованих організаційних структур. Процесно-орієнтовані структури можуть допомогти використовувати спеціалізовані можливості мережі бізнес-партнерів, наприклад, автосалонів, будівельних компаній тощо. Гнучкість і масштабованість цієї мережі, яка використовує процеси для вирішення структурних аспектів організаційної структури, показує ефективний засіб координації складних і віддалених операцій.

Отже, з метою підвищення ефективності управління кредитною діяльністю банку АТ «ПриватБанк» пропонується удосконалити методику формування процесу кредитування юридичних осіб з урахуванням особливостей позичальника. Запропонована система показників оцінки заставного забезпечення при видачі кредитів дозволить оцінити перспективність формування кредитного портфеля банку АТ «ПриватБанк» з урахуванням фактора ризику. Для підвищення ефективності кредитної діяльності було визначено основні напрямки підвищення ефективності збуту кредитних продуктів «ПриватБанк». Канали збуту кредитних послуг банку мають укладатися у певну систему, ефективність функціонування якої визначає тип її організації, її структура, підпорядкованість, характер зв'язків між підрозділами, що в цілому, відповідно за західного досвіду, має назву „організаційний дизайн».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши показники ефективності кредитування банку можемо сказати, що головними оцінюючими показниками банку є динаміка кількості клієнтів банку, яким було видано кредити, збільшення обсягів надання банківських кредитів, частка банку на ринку банківських кредитів; ефект від надання банківського кредиту; коефіцієнт ефективності банківського кредитування.

1. Станом на 31.12.2015 обсяг кредитного портфелю банку становив 189314 млн.грн. У 2016 році відбулося скорочення обсягу кредитного портфелю АТ «ПриватБанк» на 77,0%, що було зумовлено наслідками фінансової кризи та відтоку коштів клієнтів, внаслідок чого сформувалась негативна тенденція у обсягах виданих клієнтам кредитів. У 2017 році відбулося подальше скорочення кредитного портфелю АТ «ПриватБанк» на 12,0%, у 2018 році кредитний портфель банку збільшився на 30,8%, а за 9міс. 2019 року – на 16,5%. Коефіцієнт співвідношення кредитного портфеля до обсягу активів за два останні роки не мав визначеної тенденції до зменшення чи зростання. Це свідчить про періодичне зростання питомої ваги кредитів наданих у обсягах активів. Станом на 01.01.2017 року кредитний портфель банку становив 21,2% у складі активів. Станом на 01.01.2018 року кредити банку становили приблизно 15,1% від загального обсягу активів, що на 6,1% менше порівняно з показником попереднього року. Станом на 01.01.2019 р. кредитний портфель банку складав 18,0% від загального обсягу активів, збільшившись на 2,9%. У складі кредитного портфеля банку можемо виділити кредити, видані клієнтам банку (юридичним та фізичним особам), а також резерви під знецінення кредитів, які зменшують сумарну вартість кредитного портфеля. Станом на 31.12.2016 обсяг кредитного портфелю банку зменшився на 82,8%, в тому числі за рахунок зростання резерву під знецінення кредитів на 588,3%. Наведена ситуація була зумовлена процедурою націоналізації банку, оскільки станом на грудень 2016 року він виявився фактичним банкрутом. Також у цьому періоді можна було спостерігати скорочення

дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом фізичних осіб – на 50,2%. У 2017 році відбулося зростання кредитного портфелю на 17,5%, у тому числі за рахунок. За 2018 рік можна було спостерігати зростання клієнтського кредитного портфелю АТ «ПриватБанк» на 7,5%.

2. За 2017-2018 роки можна було спостерігати зниження максимального розміру кредитного ризику на 1-го контрагента з 18,17% до 12,19%. Це свідчить про проведену роботу банком в напрямку зниження рівня прострочених кредитів великих позичальників. Аналогічно відбулось зниження і показника великих кредитних ризиків. Зменшився і максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам з 7,09% у 2017 році до 6,15% у 2018 році. За 2017-2018 рр. обсяг витрат по обслуговуванню кредитних операцій в цілому по АТ «ПриватБанк» збільшився на 6517,4 млн.грн., в тому числі за рахунок впливу зміни наступних факторів: зниження власного капіталу спричинило до зростання витрат на 2261,6 млн.грн.; зниження фінансової віддачі власного капіталу банку спричинило зростання витрат на 9632,8 млн.грн.

В ході дослідження було запропоновано використовувати удосконалену модель аналізу кредитної діяльності банку. В межах моделі пропонується система аналітичних показників, що безпосередньо та опосередковано впливають на ефективність кредитної діяльності банку. Згідно з запропонованою методикою в процесі аналізу ефективності визнають розрахунок коефіцієнтів чистого процентногосреду та чистої процентної маржі. Запропонована методика комплексного аналізу ефективності кредитної діяльності включає такі етапи: аналіз доходності кредитних операцій, аналіз впливу ризиків на доходність кредитної діяльності, аналіз фінансових коефіцієнтів ефективності, факторний аналіз, прогнозний аналіз доходів від кредитів і показників прибутковості. Запропоновано використання методики оцінювання ефективності кредитної діяльності банку за витратним підходом, який представлений низкою узагальнюючих показників з різним рівнем складності. В межах цієї методики додаткові доходи від кредитування

окремих позичальників (Дд), зокрема від залучення їх коштів (“дешевих” – поточні рахунки тощо), пропонується розраховувати як різницю між витратами, які банк потенційно поніс би при залученні ресурсів на конкурентних засадах, тобто за середньозваженою процентною ставкою за залученими ресурсами, та сумою фактично сплачених позичальнику процентів за користування залишками його коштів.

З метою підвищення ефективності управління кредитною діяльністю банку АТ «ПриватБанк» пропонується удосконалити методику формування процесу кредитування юридичних осіб з урахуванням особливостей позичальника. Запропонована система показників оцінки заставного забезпечення при видачі кредитів дозволить оцінити перспективність формування кредитного портфеля банку АТ «ПриватБанк» з урахуванням фактора ризику. Для підвищення ефективності кредитної діяльності було визначено основні напрямки підвищення ефективності збуту кредитних продуктів АТ «ПриватБанк». Канали збуту кредитних послуг банку мають укладатися у певну систему, ефективність функціонування якої визначає тип її організації, її структура, підпорядкованість, характер зв'язків між підрозділами, що в цілому, відповідно за західного досвіду, має назву „організаційний дизайн».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бикова О.В. Оцінка ефективності кредитної політики банку / О.В. Бикова, О.В. Марченко // Молодий вчений, 2017. - №3. – С. 586-591
2. Васильченко З.М. Особливості капіталізації комерційних банків України в сучасних умовах / З. М. Васильченко, Е. В. Демчишина // Финансовые услуги, 2017. - № 5. - С. 8-11
3. Васюренко О. В. Банківський нагляд : підручник / О. В. Васюренко, О. М. Сидоренко. - Київ : Знання, 2011. - 502 с.
4. Волкова В. Тенденції та перспективи управління кредитною діяльністю банків / В. Волкова, Н. Волкова // Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства, 2016. - №1. – С. 36-42
5. Волошин І. І. Управління кредитним ризиком банку в умовах швидкого зростання обсягів кредитування / І. І. Волошин // Вісник Національного банку України, 2015. - № 1. - С. 36-42.
6. Голик М. Стабілізація банківської системи як шлях до подолання економічної кризи в Україні / М. Голик // Банківський та реальний сектор економіки: фінансово- економічні аспекти взаємодії та перспективи розвитку, 2015. - № С.128-130.
7. Гребенюк О.О. Аналіз ефективності фінансової рентабельності банківських установ / О.О. Гребенюк // Вісник ВНТЕУ, 2016. - №1. - [Електроннийресурс]режимдоступу:
<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all.../158>
8. Грудзевич Я. В. Капіталізація банківської системи України на сучасному етапі / Я. В. Грудзевич, У. Я. Грудзевич // Вісник Університету банківської справи, 2016. - № 1-2. - С. 24–29
9. Грушко В.І. Оптимізація структури кредитного портфеля комерційного банку / В.І. Грушко // Вісник НБУ, 2014. - № 2. - С. 28-32.
10. Дані НБУ / Обсяг кредитного портфелю банків та фінансові результати діяльності банків [електронний ресурс] -режим доступу:
bank.gov.ua

11. Дмитрієв Є. Є. Ликвідність банківських систем в контексті міжнародної фінансової безпеки. канд. екон. наук : Дмитрієв Євген Євгенович ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків, 2014.
12. Довгань Ж. М. Менеджмент у банку [Текст] : підруч. / Ж. М. Довгань. – Тернопіль : Економічна думка, 2017. – 512 с.
13. Доценко І. О. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку / І. О. Доценко // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2017. - №12. – С. 94-100
14. Дьячкова Ю.М., та ін. Удосконалення методів стабілізації банківської системи України в умовах ризикової економіки / Ю.М. Дьячкова, І.В. Швецова // Економічний вісник Донбасу, 2018. - № 1(51). - С. 53-58
15. Жмурко Н.В., та ін. Оцінка ресурсного потенціалу комерційних банків України в умовах фінансової кризи / Н.В. Жмурко, З.С.Милян // Науковий вісник Херсонського державного університету, 2015. - №3. – С. 115-119
16. Звіт НБУ за 2018 рік / Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=37591358 (дата звернення: 21.04.2019)
17. Інструкція НБУ "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні" (затверджена постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.
18. Карчева Г. Т. Системний аналіз прибутковості діяльності банків України / Г. Т. Карчева // Бізнес Інформ. - 2015. - № 9. - С. 308-313.
19. Кашеева В.Ю. Управління рентабельністю банку на основі факторного аналізу / В.Ю. Кашеева // Науковий вісник Херсонського державного університету, 2015. - №4. – С. 56-62
20. Коваленко В. В. Діагностика кредитного ризику та його вплив на кредитну активність банків України / В. В. Коваленко, О. М. Зверяков, Д. С. Гайдукович // Фінанси України, 2016. - № 2. - С. 83-98.

21. Коваленко В. В. Достатність капіталу у забезпеченні стабільного розвитку банків України / В. В. Коваленко // Стратегічні пріоритети. - 2017. - № 2. - С. 73-80
22. Коваленко В.В. Грошово-кредитна політика та її вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України / В.В. Коваленко // Глобальні та національні проблеми економіки, 2016. - № 12. - С. 445-449.
23. Коваленко В.В. Управління кредитним портфелем в умовах фінансової невизначеності функціонування банків/ В. В. Коваленко// Регіональна економіка та управління. – 2016. – №1(08). – С. 60-63.
24. Ковда Н.І. Капіталізація банків як чинник зростання економіки України / Н.І. Ковда // Гроші. Фінанси. Кредит, 2018. - №22. – С. 203-208
25. Козьмук Н. І. Ліквідність банківської системи України в умовах фінансової нестабільності: дис. канд. екон. наук : Козьмук Наталія Ігорівна ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). - К., 2012. – 211 с.
26. Коренева О.Г. Форми забезпечення повернення банківських позик та розвиток їх використання в Україні / О.Г. Коренева // Глобальні та національні проблеми економіки, 2018. - №2. – с. 872-890
27. Крючко Л.С. Управління кредитним портфелем комерційного банку / Л.С. Крючко, А.В. Сидоренко // Економіка і суспільство, 2017. - №13. – С. 1139-1145
28. Ларіонова К.Л. Достатність власного капіталу банків України в 2015-2017 роках: стан, проблеми та шляхи вирішення / К.Л. Ларіонова // Глобальні та національні проблеми економіки, 2018. - №22. – С. 810-815
29. Лисенок О. В. Оцінка достатності власного капіталу банків / О.В. Лисенок // Формування ринкових відносин в Україні, 2016. - № 1. - С. 63-67
30. Мельничук Л. Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку / Л. Ю. Мельничук // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право, 2015. - № 1. - С. 43-49
31. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні із змінами і доповненнями від 31.08.2017 р.

(затверджена постановою Правління Національного банку України від 2 червня 2009 року № 315) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.

32. Михайляк Г. В. Кредитна політика банків та шляхи її оптимізації / Г. В. Михайляк, І. В. Михайляк // Причорноморські економічні студії, 2018. - Вип. 27(2). - С. 103-106

33. Міщенко В. І. Управління кредитним ризиком на основі вдосконалення забезпечення банківських позик / В. І. Міщенко, С. В. Міщенко // Фінансовий простір, 2015. - № 2 (18). - С. 77-84.

34. Неізнана О. В. Дослідження сучасного стану кредитування економіки України з боку банківського сектору / О. В. Неізнана К. В. , Ткачук // *Ефективна економіка*. 2018, № 3. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6189> (дата звернення: 22.06.2019).

35. Новікова Т. В. Управління ліквідністю банківської системи України: сучасний стан та проблеми/Антоненко О. І. Бауліна О. О. [Електронний ресурс] – 2016р. Режим доступу: <http://fkd.org.ua>.

36. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123465.

37. Островська Н.С. Аналіз стану та динаміки кредитування в Україні / Н.С. Островська, Н.В. Грапко // Економічний часопис – XXI, 2014. - №9-10(2). - С. 15-18.

38. Островська Н.С. Капіталізація банківської системи: сучасний стан та перспективи у трансформаційних умовах розвитку економіки України / Н.С. Островська, О.Ю. Швець // Причорноморські економічні студії, 2017. - №21. – С. 145-150

39. Офіційний інтернет-сайт Асоціації банків України [Електронний ресурс]. - Режим до-ступу: <http://www.aub.com.ua>

40. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

41. Паляничко К.О. Формування ресурсної бази комерційних банків / К.О. Паляничко // Проблеми і перспективи економіки та управління, 2015. - № 3. - С. 285-289.

42. Постанова Правління НБУ № 13 "Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) від 15 лютого 2018 року.

43. Примостка Л. О. Управління кредитним ризиком банків в умовах економічних дисбалансів / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит, 2017. - №2 (30). - С. 150-163.

44. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

45. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : положення, затверджене постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 / Національний банк України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

46. Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Національного банку України; Положення, Вимоги, Форма типового документа, Зразок від 22.12.2017 № 141 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17>

47. Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки: тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. – 342 с.

48. Реформи нормативів ліквідності банків, НБУ; Департамент фінансової стабільності. – Жовтень 2018.

49. Русіна Ю.О., Ковтун М.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку / Ю.О. Русіна, М.В. Ковтун // Економіка.

Управління. Інновації, 2014. - № 1(11). - URL: [http://www.eui_2014_1_52%20\(4\).pdf](http://www.eui_2014_1_52%20(4).pdf).

50. Фінансова звітність АТ «Приватбанк» [електронний ресурс] – режим доступу: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>

51. Шелудько, В.М. Фінансовий ринок: підручник - 2-ге вид., стер. - К. : Знання, 2008. - 535 с

52. Юрків М.Т. Управління проблемними кредитами банків в Україні: сучасні законодавчі аспекти / М.Т Юрків // Інноваційна економіка, 2015. - № 11. - С. 184-188

53. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking system. [Елек-тронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.lw.com/upload/pubcontent/_pdf/pub3947_1.pdf.

54. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.pdf>.

55. Kuznetsova A., Azarenkova G. and Olefir Ie. Implementation of the “bail-in” mechanism in the banking system of Ukraine / Anzhela Kuznetsova, Galyna Azarenkova and Ievgeniia Olefir. - Banks and Bank Systems, 2017. - № 12 (3). - P. 269-282

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Показники ефективності кредитної діяльності банку

Показник	Формула розрахунку	Пояснення
Динаміка кількості клієнтів банку, яким було видано кредити (КК)	Використовуються показники абсолютного та відносного приросту: $\Delta КК_{\text{абс}} = КК_n - КК_{n-1}$ $\Delta КК_{\text{відн}} = \frac{КК_n - КК_{n-1}}{КК_{n-1}}$	Позитивна тенденція, коли: $\Delta КК_{\text{абс}} > 0$ $\Delta КК_{\text{відн}} > 0$ Негативна тенденція, коли: $\Delta КК_{\text{абс}} < 0$ $\Delta КК_{\text{відн}} < 0$
Динаміка обсягу кредитування банку (ОК)	Використовуються показники абсолютного та відносного приросту: $\Delta ОК_{\text{абс}} = ОР_n - ОР_{n-1}$ $\Delta ОК_{\text{відн}} = \frac{ОР_n - ОР_{n-1}}{ОР_{n-1}}$	Позитивна тенденція, коли: $\Delta ОК_{\text{абс}} > 0$ $\Delta ОК_{\text{відн}} > 0$ Негативна тенденція, коли: $\Delta ОК_{\text{абс}} < 0$ $\Delta ОК_{\text{відн}} < 0$
Частка банку на ринку банківських кредитів (W)	Відношення обсягу реалізації і-го виду банківського продукту банку (ОК _i) на обсяги реалізації цього продукту в банківській системі (ОК _Σ): $W = \frac{ОК_i}{ОК_{\Sigma}} \times 100\%$	Значення W% може приймати в діапазоні від 0 до 1. Чим ближче значення W% наближається до 1, тим краще
Ефект від надання банківського кредиту (Е)	Виражає різницю між доходами (Д) від надання кредиту банком та витратами на його обслуговування (В): $E = D - B$	Позитивна ситуація, коли: $E > 0$ Негативна ситуація, коли: $E < 0$ Е має зростати.
Коефіцієнт ефективності банківського кредитування (Ке)	Виражає співвідношення чистого процентного доходу (Д) та обсягу кредитного портфелю (Кп): $Ке = \frac{Д}{Кп}$	Позитивна ситуація, коли: $Ке > 0$ Негативна ситуація, коли: $Ке < 0$

*джерело: за даними [1, 2, 3, 4, 7, 8]

ДОДАТОК Б

Фінансова звітність за 2016-2019 рр.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

<i>у мільйонах українських гривень</i>	Прим.	30 вересня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	4	35 787	27 360
Заборгованість банків	5	5 080	-
Кредити та аванси клієнтам	6	58 427	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	86 822	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	67 109	79 299
- за амортизованою собівартістю	7	6 704	14 538
Поточні податкові активи	23	2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30
Інвестиційна нерухомість		3 336	3 340
Активи з права користування	8	1 604	-
Гриміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	9	4 319	3 793
Інші фінансові активи	10	2 332	2 743
Інші активи		9 080	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 308	1 361
Активи, утримувані для продажу		117	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		284 312	278 048
ЗБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	11	8 083	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	12	41	195
Кошти клієнтів	13	221 834	231 055
Емісовані боргові цінні папери		2	2
Едстичене зобов'язання з податку на прибуток	23	136	136
Інші фінансові зобов'язання	14	1 995	2 247
Зобов'язання орендаря з лізингу	15	1 638	-
Резерви та нефінансові зобов'язання		3 387	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		237 116	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал		206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Резерв переоцінки приміщень	9	679	687
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів		(3 484)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди		6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(175 106)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		47 196	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		284 312	278 048

Затверджено до випуску та підписано 28 жовтня 2019 року.

 Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

 В. В. Яроменко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

	Прим.	31 грудня 2018	31 грудня 2017 (перераховано)	31 грудня 2016 (перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>				
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	27 360	25 296	30 159
Заборгованість банків		-	2 903	-
Кредити та аванси клієнтам	8	50 140	38 335	32 616
Інвестиційні цінні папери:				
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	86 244	-	-
- наявні для продажу	9	-	90 354	64 409
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	79 299	-	-
- утримуються до погашення	9	-	36 322	-
- за амортизованою собівартістю	9	14 538	-	-
Вбудовані похідні фінансові активи	9	-	34 336	27 044
Передплата з поточного податку на прибуток	24	184	184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30	246
Інвестиційна нерухомість	10	3 340	3 648	691
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 793	3 326	3 409
Інші фінансові активи	12	2 743	2 940	2 639
Інші активи	13	8 899	8 815	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 361	7 069	8 782
Активи, утримувані для продажу		117	117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		278 048	253 675	179 761

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Заборгованість перед НБУ	14	9 817	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	15	195	234	2 667
Кошти клієнтів	16	231 055	212 167	180 656
Випущені боргові цінні папери		2	2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	136	150	138
Інші фінансові зобов'язання	17	2 247	1 688	1 932
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 132	3 292	2 545
Субординований борг		-	129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		246 584	230 056	206 109

КАПІТАЛ				
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060	50 695
Емісійний дохід	19	23	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	11	687	769	805
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів		(3 303)	(479)	521
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	19	6 211	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(190 388)	(201 139)	(201 536)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		31 464	23 619	(26 348)

ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		278 048	253 675	179 761
---------------------------------------	--	----------------	----------------	----------------

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

 П. Крумханзл

 Г. Ю. Самаріна

 В. В. Ярмоленко

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2015 р.	31 грудня 2014 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	29 184	14 447
Заборгованість інших банків	8	3 365	13 321
Кредити та аванси клієнтам	9	189 314	159 173
Вбудовані похідні фінансові активи	28, 29	30 673	19 978
Інвестиції у дочірні компанії	11	435	435
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу		1 734	981
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		216	142
Передоплата з поточного податку на прибуток		98	142
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	12	2 857	3 003
Інші фінансові активи		238	797
Інші активи		306	148
Необоротні активи, утримувані для продажу		191	246
ВСЬОГО АКТИВІВ		258 611	212 813
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	13	27 079	18 357
Заборгованість перед іншими банками та іншими фінансовими організаціями	14	4 628	3 433
Кошти клієнтів	15	177 974	140 680
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	16	9 271	8 111
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	28, 29	-	10 047
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		-	7
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	23	933	737
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	2 169	1 834
Субординований борг	18	9 047	5 110
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		231 101	188 316
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	21 257	18 101
Емісійний дохід	19	23	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	1 000
Резерв переоцінки приміщень		506	523
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		1 421	805
Загальні резерви та інші фонди		1 448	1 445
Нерозподілений прибуток		2 855	2 603
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		27 510	24 497
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		258 611	212 813

продовження Додатку Б

**Консолідований звіт про фінансовий стан
(Консолідований баланс) за 2013 рік
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	38 680 093	29 928 667
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України	6	1 565 643	1 238 199
Торгові цінні папери	7	18	20
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	16	-
Кошти в інших банках	9	9 427 622	5 441 061
Кредити та заборгованість клієнтів	10	149 625 075	123 452 349
Цінні папери в портфелі банку на продаж	11	1 397 091	815 358
Цінні папери в портфелі банку до погашення	12	560 858	337 448
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні компанії	13	1 571	14 938
Інвестиційна нерухомість	14	45 997	45 367
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		-	-
Відстрочений податковий актив	35	15 967	21 619
Гудвіл	15	48 461	48 461
Основні засоби та нематеріальні активи	16	3 183 821	2 973 621
Інші фінансові активи	17	3 290 038	951 400
Інші активи	18	1 110 701	1 091 068
Необоротні активи, утримані для продажу, та активи групи вибуття	19	49 710	47 549
Усього активів		209 002 682	166 407 125
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	20	8 817 617	9 829 583
Кошти клієнтів	21	153 314 676	124 525 136
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	11 079 053	7 995 572
Інші залучені кошти	23	254 506	3 103
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	35	-	51 277
Відстрочені податкові зобов'язання	35	79 254	84 583
Резерви за зобов'язаннями	24	50 079	51 280
Інші фінансові зобов'язання	25	9 690 171	2 233 690
Інші зобов'язання	26	1 027 543	1 019 597
Субординований борг	27	3 780 190	1 629 440
Зобов'язання групи вибуття		-	-
Усього зобов'язань		188 093 089	147 423 261
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	28	16 352 079	14 897 555
Емісійні різниці	28	19 709	19 709
Незарєєстровані внески до статутного капіталу		-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		2 020 773	1 263 286
Резерви та інші фонди банку		1 326 567	1 670 604
Резерви переоцінки	29	580 482	575 788
Неконтрольована частка		609 983	556 922
Усього власного капіталу		20 909 593	18 983 864
Усього зобов'язань та власного капіталу		209 002 682	166 407 125

Затверджено до випуску та підписано

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

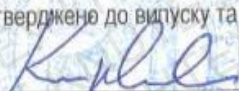
У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік (перераховано)
Процентні доходи	20	30 754	24 485
Процентні витрати	20	(14 002)	(18 374)
Чистий процентний дохід		16 752	6 111
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(6 089)	(7 379)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		10 663	(1 268)
Доходи за виплатами та комісійними	22	19 590	13 211
Витрати за виплатами та комісійними	22	(4 402)	(3 017)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	9	-	3 491
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 983	1 084
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		1 145	(2 501)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3	-
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	(3 085)	-
(Збитки)/прибутки від оцінки приміщень та інвестиційної нерухомості		(553)	247
Зменшення корисності нематеріальних активів		-	(1)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(13)	(71)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		-	(99)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(13 988)	(12 194)
Інші доходи		1 457	1 530
Інші витрати		(11)	(15)
Прибуток до оподаткування		12 789	397
Кредит(витрати) з податку на прибуток	24	9	(19)

продовження Додатку Б

Чистий прибуток за рік		12 798	378
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 872)	(1 000)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(3)	-
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Приміщення:			
- Переоцінка приміщень		2	(20)
- Податковий ефект		(1)	4
Інші сукупні витрати		(1 874)	(1 016)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ/(ВИТРАТ) ЗА РІК		10 924	(638)
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	17,39	0,90

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

П. Крумханцл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Процентні доходи отримані		29 791	20 865
Проценти сплачені		(14 163)	(18 475)
Виплати та комісійні отримані		19 590	13 211
Виплати та комісійні сплачені		(4 402)	(3 017)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 958	1 084
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(5 727)	(4 547)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(7 487)	(5 386)
Інші доходи отримані		1 422	1 530
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		20 982	5 265
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(1)	(35)
Чисте зменшення/(збільшення) заборгованості банків		2 911	(2 768)
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(13 515)	(10 387)
Чисте зменшення/(збільшення) інших фінансових активів		55	(217)
Чисте збільшення інших активів		(188)	(216)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості перед НБУ		(1 500)	1 500
Чисте зменшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(24)	(2 380)
Чисте збільшення коштів клієнтів		20 911	25 109
Чисте збільшення/(зменшення) резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		512	(247)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		30 143	15 624

продовження Додатку Б

Грошові потоки від інвестиційної діяльності		
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання	14	83
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання	(1 368)	(627)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	112	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	(24)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7 074	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	(32 926)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю	4 305	-
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю	(3 519)	-
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів, утримуваних для продажу	-	1 400
Придбання інвестиційних цінних паперів для продажу	-	(10 788)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення	-	285
Придбання інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення	-	(4 440)
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності	(26 332)	(14 087)
Грошові потоки від фінансової діяльності		
Надходження коштів від кредиту рефінансування НБУ	-	15 701
Погашення заборгованості перед НБУ	(1 000)	(22 876)
Погашення субординованого боргу	(134)	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	32	(7 175)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти	(506)	486
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти	(15)	-
Чисте збільшення(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	2 156	(5 152)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	23 521	28 673
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	25 677

Затверджено до випуску та підписано 23 квітня 2019 року.

П. Крумхансл

Г. Ю. Самаріна

В. В. Ярмоленко

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2017 рік	2016 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		20 865	22 167
Проценти сплачені		(18 475)	(29 437)
Виплати та комісійні отримані		13 211	10 365
Виплати та комісійні сплачені		(3 017)	(2 205)
Дохід отриманий від вбудованих похідних фінансових інструментів		-	953
Дохід отриманий (витрати сплачені) від операцій з іноземною валютою		1 084	(206)
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(4 547)	(3 016)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(5 385)	(5 064)
Інші операційні доходи отримані		1 530	2 272
Податок на прибуток сплачений		-	(96)
Грошові потоки, отримані(використані) в операційній діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		5 266	(4 267)
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(35)	(1 318)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості банків		(1 930)	1 952
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(10 387)	(9 340)
Чисте збільшення інших фінансових активів		(217)	(72)
Чисте збільшення інших активів		(1 053)	(156)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(2 380)	760
Чисте збільшення(зменшення) коштів клієнтів		25 213	(6 933)
Чисте зменшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		(353)	(56)
Чисті грошові кошти, отримані(використані) в операційній діяльності		14 124	(19 430)
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		83	10
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання		(627)	(1 134)
Вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		-	683
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів, утримуваних для продажу		1 400	27 782
Придбання інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		(10 788)	-
Придбання інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		(4 440)	-
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення		285	216
Чисті грошові кошти, (використані)отримані від інвестиційної діяльності		(14 087)	27 557
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження коштів від НБУ	16	17 201	25 000
Погашення заборгованості перед НБУ	16	(22 876)	(33 663)
Погашення випущених боргових цінних паперів та інших позикових коштів		-	(1 010)
Чисті грошові кошти, використані в фінансової діяльності		(5 675)	(9 673)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		486	1 203
Чисте зменшення грошових коштів та їх еквівалентів		(5 152)	(343)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	7	28 673	29 016
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	23 521	28 673

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

П. Крумханзл
 Голова Правління

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

продовження Додатку Б

6 Кредити та аванси клієнтам

<i>У мільйонах українських гривень</i>	30 вересня 2019 р.	31 грудня 2018 р.
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	210 423	212 795
Кредити юридичним особам	6 639	5 648
Кредити фізичним особам – кредитні картки	51 318	45 314
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	11 569	12 923
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	3 769	4 193
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	265	332
Кредити фізичним особам – інші кредити	535	672
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	8 351	8 251
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	745	710
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	1 044	654
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	379	248
Придбані/створені знецінені кредити	94	196
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	295 131	291 936
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(236 704)	(241 796)
Всього кредитів та авансів клієнтам	58 427	50 140

8 Кредити та аванси клієнтам

<i>У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2018 р.	31 грудня 2017 р.	31 грудня 2016 р. <i>(перераховано)</i>
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	212 795	185 575	191 139
Кредити юридичним особам	5 648	3 330	2 639
Кредити фізичним особам – кредитні картки	45 314	30 354	19 749
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	12 923	9 130	9 045
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	4 193	3 144	1 069
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	332	264	264
Кредити фізичним особам – інші кредити	672	660	1 054
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	8 251	4 210	2 494
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	710	191	307
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	654	197	164
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	248	126	-
Придбані/створені знецінені кредити	196	-	-
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	291 936	237 181	227 924
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки/резерв на зменшення корисності кредитів	(241 796)	(198 846)	(195 308)
Всього кредитів та авансів клієнтам	50 140	38 335	32 616

продовження Додатку Б

9 Кредити та аванси клієнтам

<i>У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2015 р.	31 грудня 2014 р.
Кредити юридичним особам	183 864	149 113
Кредити фізичним особам – кредитні картки	20 884	22 092
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	8 099	5 228
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	261	232
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	88	171
Кредити фізичним особам – інші кредити	1 648	1 141
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	2 252	2 075
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом від фізичних осіб	264	410
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом від юридичних осіб	329	252
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	217 689	180 714
Мінус: резерв на знецінення кредитів	(28 375)	(21 541)
Всього кредитів та авансів клієнтам	189 314	159 173

ДОДАТОК В

Рекомендовані показники ефективності кредитної діяльності банку

Назва коефіцієнта	Методика розрахунку коефіцієнта
1. Чистий процентний спред <ul style="list-style-type: none"> ➤ Чистий процентний спред загальний ➤ Чистий спред за операціями з клієнтами та міжбанківськими операціями ➤ Чистий посередницький спред 	$\frac{II}{IIA} * 100\% - \frac{IE}{IEL} * 100\%$ $\frac{IIC}{IC_{CB}} * 100\% - \frac{IED}{ID_{CB}} * 100\%$ $\frac{II + PSC}{IIA} * 100\% - \frac{IE - PSC + PEC}{IEL} * 100\%$
2. Чиста процентна маржа <ul style="list-style-type: none"> ➤ Чиста процентна маржа загальна ➤ Чиста процентна маржа за доходними активами ➤ Чиста кредитна процентна маржа №1 ➤ Чиста кредитна процентна маржа №2 ➤ Чиста процентна маржа за кредитно-депозитними операціями з клієнтами та банками ➤ Валова маржа, скоригована на кредитний ризик ➤ Процентний прибуток у капіталі 	$\frac{II - IE}{SZA} * 100\%$ $\frac{II - IE}{SIA} * 100\%$ $\frac{II - IE}{\sum C} * 100\%$ $\frac{II - IE}{\sum IC} * 100\%$ $\frac{IIC - IED}{\sum C_{CB}} * 100\%$ $\frac{II - IE + AI - RC}{SZA} * 100\%$ $\frac{II - IE}{K_B} * 100\%$
3. Рентабельність кредитних операцій <ul style="list-style-type: none"> ➤ Рентабельність кредитних операцій №1 ➤ Рентабельність кредитних операцій №2 ➤ Рентабельність кредитних операцій №3 ➤ Рентабельність поточних витрат з кредитної діяльності 	$\frac{NI}{SIC}$ $\frac{IIC}{IED}$ $\frac{IIC}{IED + PSD}$ $\frac{NIC}{EC}$

Примітка. II – процентні доходи отримані; IE – процентні витрати сплачені; IIA – середні активи, що приносять відсотковий дохід; IEL – середні пасиви, за якими

виплачуються проценти; IIC – процентні доходи, отримані за кредитами, які надані фізичним і юридичним особам, та за міжбанківськими кредитами і депозитами; IED – процентні витрати, сплачені за клієнтськими і міжбанківськими операціями; IC_{CB} – середні позики, надані клієнтам та банкам, депозити в інших банках, за якими платяться проценти; ID_{CB} – середні депозити клієнтів, банків, кредити інших банків, за якими сплачуються проценти; PSC – відповідна плата за послуги по наданню кредитів і залученню депозитів (сума комісійних доходів); PEC – відповідні витрати по міжбанківському обслуговуванню (сума комісійних витрат); AI – інші доходи банку; RC – резерв під сумнівні нараховані доходи за кредитами; SZA – середні загальні активи; SIA – середні активи, що приносять доход; ΣC – середній кредитний портфель банку; ΣIC – середня сума кредитів, наданих клієнтам і банкам, що приносять доход; ΣC_{CB} – середні позики, надані юридичним, фізичним особам і банкам; K_B – середні суми капіталу банку; NI – чистий прибуток банку; SIC – середні залишки за кредитами, що приносять доход; PSD – сума витрат по роботі з залученими ресурсами (депозитами); NIC – чистий прибуток від кредитної діяльності; EC – сума витрат за операціями кредитування позичальників